

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему Аналіз джерел фінансування та розробка стратегії фінансового забезпечення ПП «Ленфорд Дніпро».

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0728
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Банківська справа

К.О. Кондратюк

Керівник к.е.н., ст. викладач Худолей Л.В

Рецензент к.е.н., професор Кущик А.П.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Банківська справа

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« _____ » _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Кондратюку Кирилу Олексійовичу

1. Тема роботи: Аналіз джерел фінансування та розробка стратегії фінансового забезпечення ПП «Ленфорд Дніпро»

керівник роботи: Худолей Ліна Володимирівна, к.е.н., ст. викладач
затверджені наказом ЗНУ від “4” липня 2019 року № 1110-с

2. Строк подання студентом роботи “25” грудня 2019 року

3. Вихідні дані до роботи: фінансова звітність ПП «Ленфорд Дніпро», законодавчі документи, монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити сутність фінансових ресурсів; дослідити види, форми та джерела фінансування підприємства; надати організаційну характеристику та провести аналіз фінансових показників діяльності ПП «Ленфорд Дніпро»; визначити шляхи попередження неефективного використання фінансових джерел та удосконалити розробку фінансового забезпечення; удосконалити методики оцінювання стану; запропонувати можливості залучення фінансових ресурсів та формування стратегії їх використання.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 17 рис., 14 табл. і 33 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Худолей Л.В., к.е.н.,ст. викладач	01.09.2019 р.	01.09.2019 р.
2	Худолей Л.В., к.е.н.,ст. викладач	14.09.2019 р.	14.09.2019 р.
3	Худолей Л.В., к.е.н.,ст. викладач	19.10.2019 р.	19.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.08.2019 р. – 15.08.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	16.08.2019 р. – 29.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	30.08.2019 р. – 12.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2019 р. – 17.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2019 р. – 28.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	29.11.2019 р. – 10.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	11.12.2019 р. – 24.12.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	25.12.2019 р.	виконано

Студент _____ К.К. Кондратюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Л.В. Худолей
(підпис) (ініціали та прізвище)

Консультант _____ А.В Горбунова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 115 с., 17 рис., 14 табл., 80 джерел, 6 додатків.

Об'єктом дослідження є джерела фінансування підприємств фінансовими ресурсами.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів джерел фінансування та розробка стратегії забезпечення на підприємстві.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розвиток теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення джерел фінансування, розробка стратегії забезпечення підприємства також попередження неефективного використання фінансових ресурсів.

Методи дослідження: логічного узагальнення, фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення та ін.

Одержані результати: проаналізовано джерела фінансування підприємства; знайдено шляхи неефективного використання фінансових ресурсів; запропоновано раціонально використовувати джерела фінансування для необхідних цілей; систематизовано стратегічні проблеми та виявлено можливості залучення фінансових ресурсів для збільшення прибутковості.

**ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, ФІНАНСУВАННЯ, СТРАТЕГІЯ, ДЖЕРЕЛА
ФІНАНСУВАННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСУВАННЯ**

SUMMARY

Qualifying work: 115 pp., 17 fig., 14 tab., 80 references, 6 annex

The object of the study is sources of financing of enterprises with financial resources.

The subject of the research is PE "Lenford Dnipro" and a set of theoretical, methodical and applied aspects of sources of financing and development of the strategy of providing at the enterprise.

The purpose of the qualification work is to develop theoretical and methodological and organizational provisions and to develop practical recommendations for improving the sources of financing, to develop a strategy for providing the enterprise and to prevent the inefficient use of financial resources.

Methods of research: logical generalization, financial-economic and statistical analysis, comparison, summation etc.

To improve the process of financing, finding its shortcomings and sources, as well as directions of use in the enterprise under study were set the following tasks:

- understand the essence of concepts of financing and financial resources;
- conduct a comprehensive assessment of the financial condition as a result of the operation of the enterprise;
- identify strategic problems and opportunities to attract financial resources to the enterprise;
- investigate sources of financing of the enterprise.

The value of the results of the qualification work in developed recommendations will allow to find out better the "weak" places of financing of the enterprise, to use strategic planning in the development of sources of financing, to prevent the inefficient use of financial resources. Performance analysis is of practical importance to determine the impact of each of the sources of funding, external or internal, and to examine the effectiveness of the use of available financial resources, to anticipate a possible change in the source of funding based on past results.

In the process of researching the sources of financing the enterprise, we will identify the shortcomings and offer solutions to these problems. Let us analyze the sources of financing of PE "Lenford Dnipro", determine the main indicators of its activities, such as: profitability, liquidity, business activity, financial sustainability.

FINANCIAL RESOURCES, FINANCING, STRATEGY, SOURCES OF
FINANCING, EFFICIENCY OF FINANCING

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	12
1.1 Сутність фінансів та фінансових ресурсів підприємств.....	12
1.2 Види та форми джерел фінансування на підприємствах.....	21
1.3 Формування джерел фінансування як складова частина стратегії розвитку підприємства.....	34
Висновки до розділу 1.....	46
2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТАННУ ФОРМУВАННЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ПП «ЛЕНФОРД ДНІПРО».....	48
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПП «Ленфорд Дніпро»	48
2.2 Оцінювання фінансового стану підприємства.....	58
2.3 Аналіз структури джерел фінансування ПП «Ленфорд Дніпро»....	76
Висновки до розділу 2.....	85
3 ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ..	87
3.1 Шляхи попередження неефективного використання фінансових джерел.....	87
3.2 Стратегічні проблеми та можливості залучення фінансових ресурсів фінансування підприємств.....	95
Висновки до розділу 3.....	103
ВИСНОВКИ.....	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	108
ДОДАТКИ.....	115

ВСТУП

Фінанси підприємств являються важливим чинником при здійсненні господарської діяльності підприємства. Фінансові ресурси виникають в результаті фінансово-господарської діяльності підприємства. Ефективність діяльності підприємства та його фінансові результати залежать від джерел фінансування, стратегічного управління, визначення цілей та галузь виробництва.

Трактування терміну «фінансові ресурси» призвело до суперечностей та розбіжностей у розумінні терміну. Завдяки різним науковцям, таким як: Опарін В. М., Зятковський І. В., Нам Г. Г., Поддєрьогін А. М., Василик О. Д., Арначій В. І., Чумак В. Д., Родіонова В. М., Бандурка О. М., Коробов М. Я., Чупіс А. В., Корецький М. Х., Борисова В. А., Гудзь О. Є., Хачатурян С. В., Юрій С. І., Мочерний С. В., Лахтіонова Л. А., ми маємо безліч понять фінансових ресурсів, але всі збігаються на тому, що вони надзвичайно важливі, як і їх ефективне використання.

Формування напрямів фінансування підприємств фінансовими ресурсами передбачає розробку теоретично обґрунтованої методологічної бази, яка відображає сучасні вимоги. Методи дослідження та оцінки стану підприємства, формування внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування повинні мати такі характеристики: адаптування до різних ринкових умов, доцільність та актуальність дослідження фінансів підприємств та джерела їх формування, відповідність критеріям, орієнтованих на забезпечення виконання якісного аналізу. Згідно із вищесказаним виникає потреба у поглибленому дослідженні теоретико-методичних основ організації діяльності фінансових ресурсів підприємства, а також свідчить про актуальність досліджуваної у магістерській роботі проблематики у науковому та практичному плані.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розвиток теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу фінансування, пошуку його недоліків та джерел, а також напрямків використання на досліджуваному підприємстві.

Згідно даної мети, можемо назвати наступні задачі:

- сутність понять фінансування та фінансових ресурсів;
- систематизувати види та форми джерел фінансування підприємства;
- дослідити джерела фінансування досліджуваного підприємства;
- вивчити та систематизувати основні підходи до створення стратегії фінансування на підприємстві;
- провести комплексне оцінювання фінансового стану як результату функціонування підприємства;
- проаналізувати основні показники діяльності ПП «Ленфорд Дніпро» (рентабельність, ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність);
- запропонувати шляхи попередження неефективного використання фінансових джерел;
- визначити стратегічні проблеми та можливості залучення фінансових ресурсів на підприємство.

Об'єктом дослідження є джерела фінансування підприємства їх недоліки та шляхи підвищення ефективності використання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів процесу фінансування підприємства.

Теоретичною базою дослідження є праці як вітчизняних так і зарубіжних фахівців в галузі фінансування та фінансових ресурсів, формуванні стратегії використання джерел фінансування.

У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень магістерської роботи, дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів ефективного фінансування; порівняння та зведення – при оцінюванні

фінансового стану підприємства, теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою в праці виступають: фахова література, законодавчі та нормативно-правові акти, фінансова звітність ПП «Ленфорд Дніпро», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті напрямів підвищення ефективності використання джерел фінансування на підприємстві ПП «Ленфорд Дніпро».

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо покращення можливостей залучення фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «Пологівський ОЕЗ».

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на науково-практичній конференції: XIV Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях (Запоріжжя, 2019 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці, у тому числі: 1 стаття і 1 тези за матеріалами наукових конференцій.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність фінансів та фінансових ресурсів підприємств

Фінанси є основою підприємницької діяльності. З руху коштів починається діяльність підприємства і ним же завершується. Саме обіг коштів, їх швидкість та масштаби визначають працездатність фінансової системи підприємства.

В тому випадку коли діяльність підприємства складалась лише з операцій з готівковими коштами, то рух капіталу легко виявлявся. Але саме готівкові кошти являються лише одною із форм капіталу. Іншими формами капіталу можна назвати виробничу та товарну. В кінцевому результаті операції з ними зведуться до грошового обміну. Таким чином процес руху капіталу становиться менш помітний, а аналіз і оцінка фінансів самого підприємства ускладняється.

В умовах ринку питання стану фінансів підприємств цікавить мільйони українських громадян-акціонерів, а також інших безпосередніх і опосередкованих учасників економічного процесу. Це питання найбільш важливе для працівників самого підприємства і його адміністрації, тому що механізм ринку може призвести і до банкрутства [1].

Згідно Господарського кодексу України визначимо поняття підприємство. Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами [2].

Фінанси розуміють як рух коштів у виробництві, під час розподілу прибутків, перерахуванні податків до бюджетів та у формуванні грошових фондів

З плином часу доцільно було б розглянути поняття фінанси, фінансові ресурси та фінанси підприємств з точки зору різних вчених-економістів. Для простоти розуміння складемо таблицю 1.1.

Таблиця 1.1 – Поняття фінансових ресурсів підприємства за різними вченими-економістами

Автор	Визначення терміну
Опарін В. М. [37]	Сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства.
Зятковський І. В. [38]	Грошові фонди цільового призначення.
Нам Г. Г. [39]	Всі грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств.
Поддєрьогін А. М. [39] Василик О. Д. [19]	Грошові нагромадження й доходи, які створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення.
Арначій В. І., Чумак В. Д.[40], Родіонова В. М.[41]	Грошові доходи й нагромадження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат розширеного відтворення та економічного стимулювання працівників
Бандурка О. М., Коробов М. Я. [42]	Власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства
Чупіс А. В., Корецький М. Х., Борисова В. А [43]	Усі кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства і складаються з основних і оборотних засобів, поданих у вартісному виразі
Гудзь О. Є. [44]	Сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства й призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства
Хачатурян С. В. [4]	Частина коштів підприємства у фондовій і не фондовій формах, яка формується у результаті розподілу виробленого продукту, залучається до діяльності підприємства з різних джерел і спрямовується на забезпечення розширеного відтворення виробництва
Юрій С. І. [45]. Мочерний С. В [46]	Грошові фонди, які створюються в процесі розподілу та використання валового внутрішнього продукту за певний період часу
Лахтіонова Л. А. [47]	Грошові кошти у формі грошових фондів, та у не фондовій формі

Для фінансової сфери грошовий характер є головною ознакою, але саме фінанси являють собою грошові відносини. З їх допомогою відбувається розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту (ВВП) та валового національного продукту (ВНП). В результаті вищезазначеного формуються грошові доходи та відбувається їх нагромадження в підприємстві та в державі. Для задоволення соціальних або інших потреб суспільства, а також на розширене відтворення саме і використовуються ці доходи.

Обслуговуючи основну ланку виробництва, фінанси підприємства посідають важливе місце у структурі фінансових відносин. Можна зазначити у складі фінансів наступні групи грошових відносин:

- з іншими суб'єктами господарювання, це наприклад одержання та сплата штрафів за порушення договірних зобов'язань, інвестування коштів у цінні папери, отримання дивідендів, розрахунки із постачальниками чи покупцями (споживачами);

- з вищими управлінськими структурами підприємств;

- з фінансово-кредитною системою держави – зі страховими організаціями, фондами чи фондовим ринком та компаніями;

- всередині підприємства – вони пов'язані із формування та використанням на підприємстві цільових фондів коштів;

Фінансові ресурси підприємств виконують наступні головні функції:

- розподільча – відповідає за формування фондів суб'єкта з допомогою фінансового механізму;

- контрольна – відповідає за контроль над своєчасною і повнотою надходження фінансових ресурсів;

- забезпечувальна – відповідає за формування фінансових ресурсів у процесі діяльності підприємства;

- відтворювальна – відповідає за можливість підприємством покрити витрати на виробництво та реалізацію продукції.

Сектори відповідальності даних функцій можемо зобразити на рис 1.1

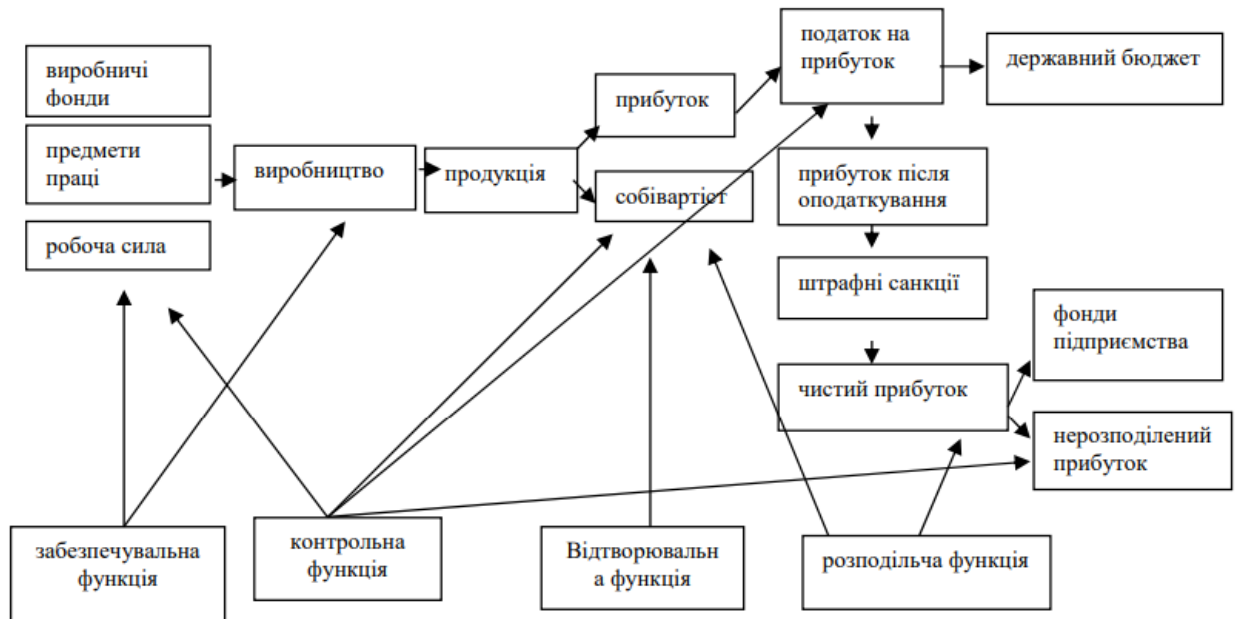

Рис. 1.1 – Схема взаємодії функцій фінансових ресурсів на підприємстві

Об'єктом фінансів підприємств є економічні відносини з приводу формування та використання доходів. Суб'єктом відносин є інші суб'єкти господарювання, фінансові установи, держава, інвестиційні фонди. Наглядно можемо побачити взаємодію підприємства із іншими суб'єктами на рис .1.2.

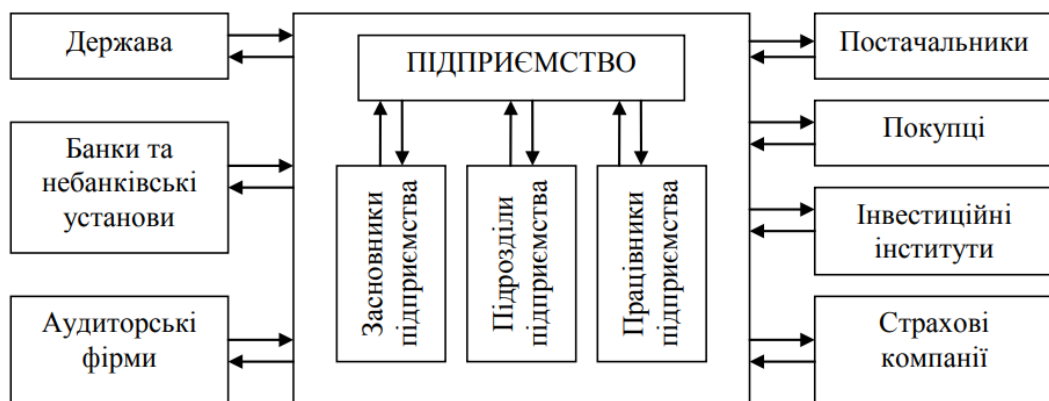

Рис.1.2 – Система взаємовідносин підприємства із іншими суб'єктами ринку

Передумовами ефективного функціонування підприємства являються:

- різноманітність форм власності підприємства;
- самостійність в прийнятті рішень;
- самофінансування;
- вільно ціноутворення на рику та конкуренція;
- правове забезпечення правил економічної поведінки всіх суб'єктів підприємницької діяльності [52].

Фінанси підприємств базуються на наступних принципах організації:

- плановість – тобто завчасне планування діяльності підприємства, а саме джерел інвестицій, доходів;
- стійкість – тобто у підприємства після сплати обов'язкових витрат, повинні залишитись кошти для розширення та удосконалення виробництва;
- незалежність – тобто підприємство має самостійно вирішити напрямок діяльності, обсяги виробництва та реалізації;
- маневреність – тобто підприємство має бути готовим та гнучким до того, якщо воно не досягатиме бажаних результатів;
- контроль – тобто повинен відбуватись зовнішній та внутрішній контроль за допомогою показників звітності.

Для фінансових ресурсів підприємства притаманні наступні властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси виступає, як показник ставлення до власності підприємства;
- фінансові ресурси повинні мати цілі використання та джерела формування;
- саме від фінансових ресурсів підприємства, залежить його фінансова структура. [48]

Фінансові ресурси підприємства мають наступні фінансові характеристики:

- об'єкт управління – тобто фінансові ресурси являються центральним елементом управління на підприємстві;

– джерело доходу – тобто попередньо накопичені фінансові ресурси, виконують роль забезпечення надходжень до підприємства та для фінансування в інвестиції із метою отримання прибутку;

– ризик – тобто фінансові ресурси являють собою джерело ризику для підприємства, адже чим вище рівень доходів, тим вище рівень ризику;

– як джерело погашення зобов'язань – тобто врахуючи постійну взаємодію кредиторської та дебіторської заборгованості в процесі діяльності підприємства, фінансові ресурси виступають інструментом погашення своїх зобов'язань.

Ефективний розвиток фінансово-господарської діяльності підприємства зумовлює розмір та структуру його фінансових ресурсів. Разом з цим впливає, що від величини фінансових ресурсів буде залежати й фінансування розширеного відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками, страховими й іншими організаціями. Наявність фінансових ресурсів в достатній мірі, ефективне їх використання визначають фінансовий добробут підприємства:

- платоспроможність;
- ліквідність;
- фінансову стійкість.

З економічної точки зору фінанси підприємств являють собою відносини з формування та використання прибутків, витрат та фондів підприємства. Фінансові ресурси є матеріальним носієм. Вони знаходяться у розпорядженні підприємства та призначенні для задоволення його потреб таких як: виробничі та соціальні.

Фінансові відносини, які виникають у процесі формування оборотного та основного капіталу, фондів грошових коштів, їх розподіл та використання називаються фінанси підприємств, вони являють собою складову частину фінансової системи.

Розглянемо класифікацію фінансових ресурсів на рис. 1.3.

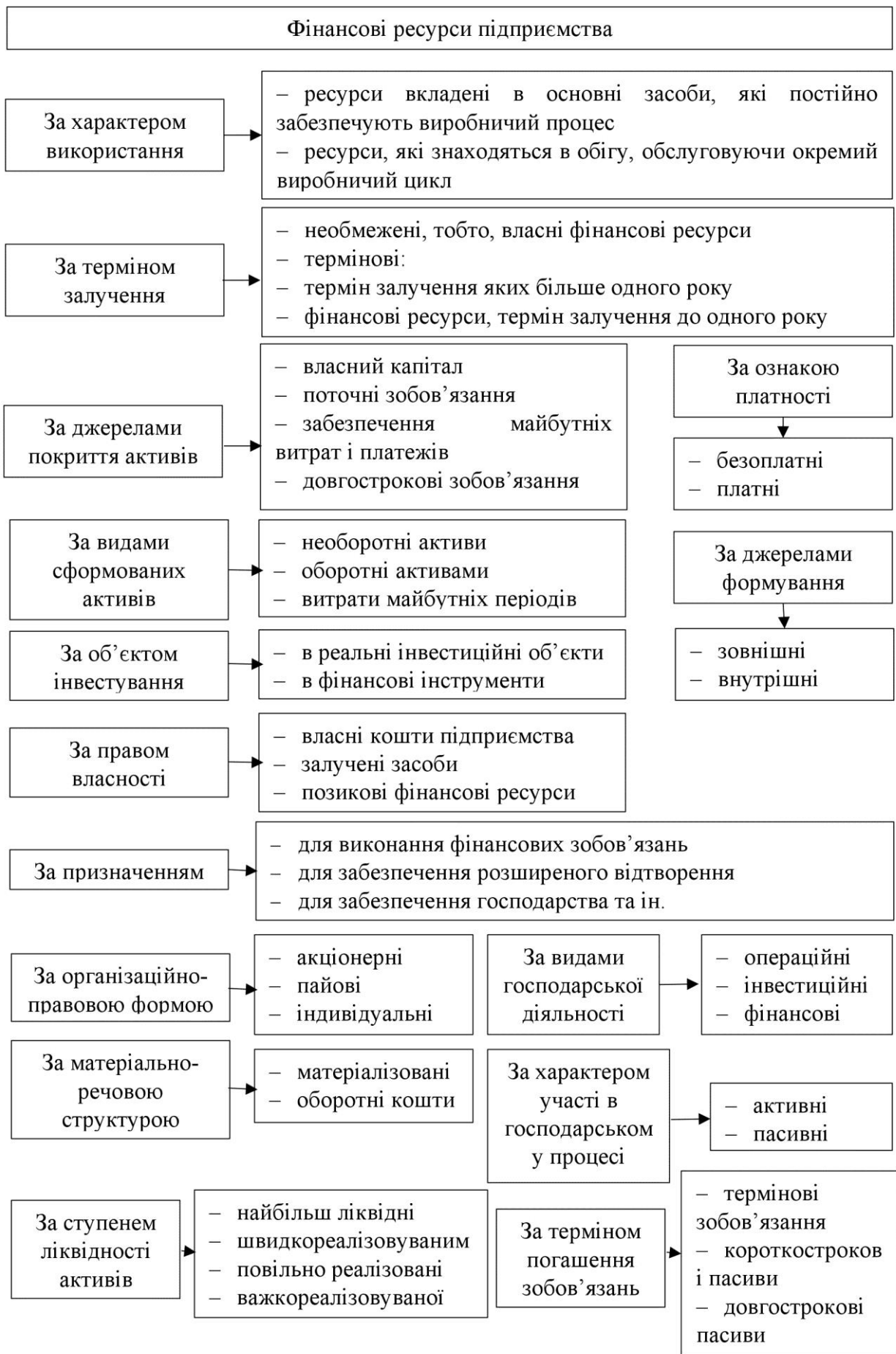

Рис. 1.3 – Класифікація фінансових ресурсів підприємства

У суб'єкта господарювання створюються наступні грошові фонди:

- статутний фонд – базове джерело власних коштів (оборотний і власний капітал);
- резервний фонд – фонд суб'єктів, формується згідно законодавству України;
- додатковий капітал – створюється за рахунок приросту вартості майна;
- фонд споживання – кошти з допомогою яких задовольняються соціальні потреби, компенсації, допомоги або утримання невиробничої сфери;
- інвестиційний фонд – створюється на основі амортизаційних відрахувань та включає кошти на розвиток виробництва;
- фонд оплати праці – створюється для виплати заробітних плат та заохочень працівників;
- валютний фонд – створюється в результаті реалізації продукції шляхом експорту;
- фонд платежів у бюджет – створюється для виплат податків та обов'язкових платежів до бюджету;

Фінансові ресурси підприємства мають у своєму складі наступні елементи:

- статутний капітал;
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- нерозподілений прибуток;
- амортизаційні відрахування.

Фінансові відносини здійснюються в середовищі, для якого характерна система діючих у державі правових та економічних умов. Таке фінансове середовище визначає обсяги та ефективність фінансових відносин партнерами, зумовлює форми розрахункових операцій.

Фінанси – грошові відносини, що виникають між учасниками суспільного виробництва на всіх стадіях процесу відтворення, на всіх рівнях

господарювання, у всіх сферах суспільної діяльності – в процесі формування, розподілу, використання грошових доходів та фондів згідно з цільовим призначенням у формі фінансових ресурсів [3].

Структура фінансових ресурсів та їх обсяги залежать від організаційно форми та розмірів підприємства, його напрямку діяльності та обсягів виробництва [46].

Звідси випливає, що чим вища ефективність роботи підприємства та чим більші його обсяги виробництва, тим більше буде величина власних фінансових ресурсів підприємства, ця пропорція буде працювати і в зворотному напрямі.

Формування фінансових ресурсів підприємства – являє собою процес, який спрямований на ефективну взаємодію із зовнішнім середовищем. При цьому важливо розуміти, які фактори будуть впливати на формування фінансових ресурсів підприємства, їх баланс та ефективність використання.

В основу всіх подібних факторів покладено принцип сфери впливу на склад фінансових ресурсів підприємства. Тобто ці фактори будуть поділяти на внутрішні та зовнішні, відносно їх формування [19].

Розглянемо внутрішні фактори, що будуть впливати на формування фінансових ресурсів:

- стратегія підприємства;
- принципи ведення бізнесу, які використовує підприємство;
- фінансовий менеджмент;
- ефективність управління фінансовими ресурсами;
- оцінка ефективності виробництва.

Розглянемо зовнішні фактори впливу:

- обсяг конкуренції на ринку;
- рівень розвитку фінансового стану ринку;
- стан економіки країни;
- рівень інфляції.

Організація фінансів підприємства полягає у тому, щоб застосовувати різні методи, способи формування і використання фінансових ресурсів, контроль за їх ефективним кругообігом для досягнення максимального прибутку.

Організація фінансів підприємств в умовах ринкової економіки здійснюється на наступних принципах: саморегулювання, самоокупності та самофінансування [50].

Основа організації фінансів на підприємствах базується на наступних принципах:

- господарська самостійність;
- матеріальна відповідальність;
- спрямованість на результат;
- забезпечення фінансових резервів.

Фінансова діяльність підприємства «у широкому розумінні» зафіксована в П(С)БО України та згідно із положеннями — це діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу підприємства [53].

Фінансова діяльність підприємства «у широкому розумінні» – це система використання форм і методів для забезпечення фінансового функціонування підприємства, а також для досягнення поставлених цілей. Іншими словами, фінансова діяльність включає весь комплекс функціональних завдань фінансиста, пов'язаних з фінансуванням, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням операційної діяльності суб'єкта господарювання [51].

Основними напрямками фінансової роботи на підприємстві є наступні:

- фінансове планування та прогнозування;
- поточна фінансово-економічна робота;
- аналіз та контроль за діяльністю підприємства.

Ефективна фінансова діяльність здійснюється за допомогою формування на підприємстві фінансового механізму. Ефективність управління

фінансовими ресурсами буде залежати від функціонування даного механізму на підприємстві.

Фінансовий механізм підприємства являє собою сукупність методів та формування та використання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення фінансування його діяльності. Складовими фінансового механізму є фінансові методи, фінансові важелі, нормативно-правове забезпечення, інформаційне забезпечення [52].

1.2 Види та форми джерел фінансування на підприємствах

Грошові прибутки та надходження, що знаходяться в розпорядженні підприємства називаються фінансовими ресурсами підприємства. Їх призначення полягає у виконанні підприємством фінансових зобов'язань перед усіма суб'єктами господарювання, такими як: банки, страхові або інші організації, з якими воно пов'язане. Для здійснення руху коштів у виробничій діяльності, тобто, виготовлення продукції, розширення виробництва, економічне стимулювання робітників, необхідні фінансові ресурси. Вони формуються за допомогою власних коштів підприємства або за допомогою залучення із різних джерел.

Початкове формування фінансових ресурсів відбувається в момент заснування підприємства, в той момент коли утворюється статутний фонд. Статутний фонд показує розмір основних та оборотних коштів, які інвестовані в процес виробництва. В майбутньому фінансові ресурси формуються за рахунок власних джерел, таких як амортизаційні відрахування та прибуток, виторг від реалізації вибулого майна, виручка від вибуття оборотних коштів.

Фінанси підприємств – система грошових відносин, які відображають формування, розподіл та використання грошових фондів і доходів суб'єктів господарювання в процесі відтворення [4].

Частина фінансових ресурсів, що вкладені у виробництво та приносять прибуток по закінченні виробничого циклу називають капіталом.

Підприємство отримує прибуток від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг або надання майна в тимчасове використання (оренда).

Значні фінансові ресурси можуть бути мобілізовані за знову утвореними або реконструйованими підприємствами на фондовому ринку. Прикладом такого є продаж цінних паперів. Підприємства можуть отримувати фінансові ресурси в порядку перерозподілу, прикладом є страхове відшкодування.

Формування фінансових ресурсів з різних джерел дає можливість підприємству своєчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати при необхідності розширення і технічне переозброєння діючого, фінансувати наукові дослідження, розробки та їх впровадження тощо [5].

Фінанси являють собою кровоносну систему економічного базису, яка забезпечує діяльність підприємства.

Фінансове забезпечення відтворювальних витрат може здійснюватися в трьох формах:

- самофінансування;
- кредитування;
- державного фінансування.

Перше полягає у використанні тільки власних коштів, а якщо їх недостатньо то потрібно або скорочувати витрати, або шукати інші джерела). Друге полягає у одержанні позики на основних умовах терміновості, забезпеченості, платності, повернення та цільового використання. Щодо останнього то воно проводиться на безповоротній основі за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів. Таким чином держава цілеспрямовано перерозподіляє фінансові ресурси між виробничою і невиробничою сферою, галузями економіки, тощо.

Перечисленні вище форми фінансування витрат можуть бути застосовані одночасно. Головне – досягти між ними оптимального для даного періоду співвідношення. Це може бути можливим лише на основі активної фінансової стратегії, яка відбувається між фінансовими службами держави та підприємства.

Використання фінансових ресурсів підприємством відбувається за наступними напрямками:

- платежі пов'язані з виконанням зобов'язань перед організаціями фінансово-банківської системи;
- платежі пов'язані з інвестиціями на розширення виробництва або технічне відновлення;
- платежі пов'язані з інвестування в цінні папери;
- платежі пов'язані на спрямування ресурсів для утворення фондів соціального або іншого характеру;
- платежі пов'язані з спонсорством.

Для забезпечення безперебійного фінансування процесу виробництва велике значення мають фінансові резерви. В умовах ринку роль цих фондів зростає. Фінансові резерви спроможні забезпечити безупинний кругообіг коштів у відтворювальному процесі навіть при виникненні величезних втрат або при непередбачених обставинах. Фінансові резерви можуть створюватись: самими підприємствами за рахунок власних фінансових ресурсів (самострахування); управлінськими структурами (на підставі встановлених нормативних відрахувань); спеціалізованими страховими організаціями (метод страхування); державою (резервні фонди) [6].

Під час переходу до ринкової системи відносин значно зростає роль фінансових служб у вишукуванні фінансових джерел розвитку підприємства. В процесі пошуку найефективніших напрямків використання фінансових ресурсів чи операцій з цінними паперами, залученням позичкових коштів стають основними процесами в управлінні фінансами підприємств. Вони утворюють «фінансовий менеджмент».

Поняття фінансовий менеджмент має наступне значення. Це організація управління фінансами з боку фінансових служб, яка дозволяє залучити додаткові фінансові ресурси чи інвестувати їх найефективнішим способом, здійснити операції пов'язані з прибутком на фінансовому ринку, в процесі їх купівлі та продажу.

Інвестування коштів прямо впливає на вибір джерела покриття витрат підприємства під час недостачі власних ресурсів. В цьому випадку доцільно використовувати позики кредитних установ для покриття середньо- та короткострокової потреб в оборотних коштах. Довгострокові позики можна використовувати під час розширення, технічного переозброєння чи реконструкцію виробництва. Також можна скористатись випуском цінних паперів. Звісно найголовніше в цьому процесі раціонально використати вільні фінансові ресурси, знайти найефективніший напрямок їх інвестування, які б принесли підприємству додатковий прибуток. Для вищесказаних процесів необхідно на професійному рівні володіти такою технікою здійснення фінансових операцій.

Під час інвестицій в цінні папери, необхідно дотримуватись вимог для того, щоб отримати найбільшу прибутковість. Можна виділити наступні вимоги:

- під час купівлі цінних паперів іншого підприємства, необхідно інвестувати тільки умовно надлишкові фінансові ресурси. Також на підприємстві завжди повинна бути готівка у випадку майбутніх платежів;

- перед купівлею, необхідно мати інформаційну базу про підприємство у якого проводиться купівля;

- потрібно інвестувати кошти в цінні папери декількох підприємств, найкращим буде, якщо ці підприємства будуть з різних галузей економіки, адже інвестування в одну галузь може виявитися невдалим;

- для більш ефективного інвестування, потрібно вивчати фінансові звіти підприємства, при чому не обмежуючись тільки розглядом прибутку, його розміром, рівнем дивідендів. Також потрібно співвідносити стан підприємства та стан галузі в цілому. Можна вивчати динаміку наступних коефіцієнтів: норма прибутку на акціонерний капітал, рівень рентабельності, співвідношення позикових та власних коштів;

- невірним кроком буде відмова від купівлі цінних паперів через невисокий рівень дивідендів, адже наприклад в країнах з розвинутою

ринковою економікою для інвесторів найбільш популярними є цінні папери з твердо фіксованим прибутком.

Взагалі на підприємстві існують внутрішні та зовнішні фонди. Перший виникає після продажу продукції підприємство. Воно отримує кошти, які пізніше використовуються на покриття витрат. Фонди, що залишаються на підприємстві, це за рахунок прибутку підприємства. Повністю користуватись прибутком можуть або акціонери або власники підприємства. Зазвичай у власника залишається частина прибутку у вигляді нерозподіленого прибутку, що разом з амортизацією і складає внутрішні фонди.

Щодо зовнішніх фондів, то можна відзначити, що обсяг продажу підприємством може варіюватись протягом часу. Таким чином підприємство може або отримати більше прибутку або отримати нестачу власних коштів для покриття витрат.

Якщо на підприємстві виникає дана ситуація, то маємо наступні шляхи вирішення:

- 1) Позики або кредити.
- 2) Продаж цінних паперів, пошук додаткового капіталу.
- 3) Зменшення витрат.

Якщо підприємство бере позику, то воно може скористатись короткостроковими, середньостроковими або довгостроковими кредитами. [6]

До фінансових ресурсів суб'єктів підприємства відносять наступні елементи: [7-8]

- статутний капітал (фонд);
- додатковий капітал;
- резервний капітал;
- амортизаційні відрахування;
- спеціальні фонди, що утворюються на підприємстві за рахунок прибутку;
- нерозподілений прибуток;
- кредиторська заборгованість усіх видів;

- короткострокові і довгострокові кредити банків;
- усі види фінансових позик тощо.

Невід’ємною частиною організації фінансової діяльності підприємства є мобілізація капіталу для фінансування його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Важливе значення набуває вибір оптимальної структури форм фінансування підприємства.

Розглянемо в наступній таблиці основні форми фінансування підприємства.

Таблиця 1.2 – Форми фінансування підприємства за критеріями.

№	Критерій	Форми
1	Залежно від цілей фінансування	Фінансування при заснуванні підприємства
		Фінансування при розширенні діяльності
		Рефінансування
		Санаційне фінансування
2	За джерелами надходження капіталу розрізняють	Зовнішнє фінансування
		Внутрішнє фінансування
3	За правовим статусом інвесторів	Власний капітал
		Позиковий капітал

Власний капітал характеризується такими особливостями як:

- простотою залучення;
- здатністю створювати прибуток;
- забезпечувати фінансову стійкість розвитку підприємства;
- платоспроможністю в довгостроковому періоді.

Також йому притаманні наступні негативні особливості:

- обмеження обсягу залучення;
- висока вартість у порівнянні з альтернативними позичковими джерелами формування капіталу.

В складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Він формує переважну частину власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, у відповідності із зростанням ринкової

вартості підприємства, а також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах, що мають значний обсяг основних засобів і нематеріальних активів. Однак, суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування [13].

Таким чином, підприємство, яке використовує в основному власний капітал має найвищу фінансову стійкість (його коефіцієнт автономії дорівнює одиниці), але обмежує темпи свого розвитку (оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів в періоди сприятливої кон'юнктури ринку) і не використовує фінансової можливості приросту прибутку на вкладений капітал [14].

Зовнішні джерела фінансування включають залучений та позиковий капітал. До них належить: кредиторська заборгованість, короткострокові або довгострокові позики. Також відносять небанківські залучені кошти (державні кошти, кошти кредитних інститутів, лізинг, тощо).

Позиковий капітал дає змогу розшири обсяг господарської діяльності підприємства, також забезпечити більш ефективне використання власного капіталу і в кінцевому результаті збільшити ринкову вартість підприємства.

Залучений капітал, що використовується підприємством, характеризує у сукупності обсяг його фінансових зобов'язань (загальну суму боргу). Хоч основу будь-якого бізнесу складає власний капітал, на підприємствах ряду галузей економіки обсяг залучених коштів значно перевищує обсяг власного капіталу.

Для різних підприємств в залежності від їх виду та методів діяльності краще використовувати внутрішні джерела фінансування, для інших навпаки, вони підвищують свою ефективність діяльності за допомогою зовнішніх джерел. Напрямами удосконалення джерел фінансування на підприємстві може бути зниження величини активів, а саме зменшення дебіторської заборгованості та своєчасне погашення кредиторської заборгованості. Саме фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення постійного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів,

дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Стабільним фінансовий стан підприємства називають тоді коли розмір додаткового доходу від залучення позикових ресурсів, перекидає затрати на обслуговування кредиту.

Складовими власного капіталу є:

- статутний капітал, являє собою суму внесену засновниками для забезпечення діяльності самого підприємства;
- пайовий капітал, являє собою суму пайових внесків засновниками;
- додатковий капітал, являє собою ту суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- інший додатковий капітал, являє собою суму дооцінки необоротних активів та вартість активів, які були безкоштовно отримані від інших фізичних та юридичних осіб;
- резервний капітал, являє собою суму резервів, які створенні за рахунок чистого прибутку;
- нерозподілений прибуток, являє собою суму прибутку, що реінвестована у підприємство. Це та частина прибутку, яка залишається після виплат власникам;
- неоплачений капітал – він зменшує величину власного капіталу підприємства, адже відображає заборгованість власників за внесками до статутного капіталу;
- вилучений капітал, являє собою фактичну собівартість акцій власної емісії або часток викуплених товариством у його власників з метою перепродажу, анулювання чи розповсюдження серед своїх працівників.

Як відомо фінанси підприємства формуються з двох джерел, таких як: внутрішнє та зовнішнє. Найголовнішим внутрішнім джерелом є самофінансування. Воно пов'язане з реінвестуванням прибутку в різних формах. Саме чистий прибуток від виробничої чи фінансової діяльності включає в себе:

- прибуток отриманий від основної операційної діяльності;
- прибуток отриманий від іншої операційної діяльності;
- прибуток отриманий від інвестиційної діяльності;
- прибуток отриманий від поза реалізованої діяльності.

Від способу відображення прибутку у звітності виокремлюють:

- самофінансування;
- приховані резерви.
- так, приховані резерви це власний капітал, який не відображений в його балансі, тобто обсяг власного капіталу у результаті формування прихованих резервів буде меншим, ніж це є насправді.

Способами формування прихованих резервів у балансі є:

- недооцінка активів (передчасне списання окремих активів, застосування прискореної амортизації, незастосування індексації, використання методу ЛФО при оцінці запасів та ін.);
- переоцінка зобов'язань (наприклад, за статтями «Забезпечення наступних витрат та платежів», «Поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків» та ін.).

Їх мобілізація проходить у наступних напрямках:

- реалізація окремих об'єктів основних оборотних засобів;
- індексація балансової вартості майнових об'єктів;

Внутрішні джерела формування власного капіталу включають в себе фінансові ресурси, які формуються в процесі діяльності підприємства, вони розглянуті на рис. 1.4 [15].

Перерахуємо основні переваги самофінансування:

- залучені кошти не потрібно повертати, також не потрібно сплачувати винагороду за користування ними;
- відсутні затрати під час процесу мобілізації коштів;
- відсутність потреби кредитного забезпечення;
- підвищення фінансової незалежності та кредитоспроможності підприємств.

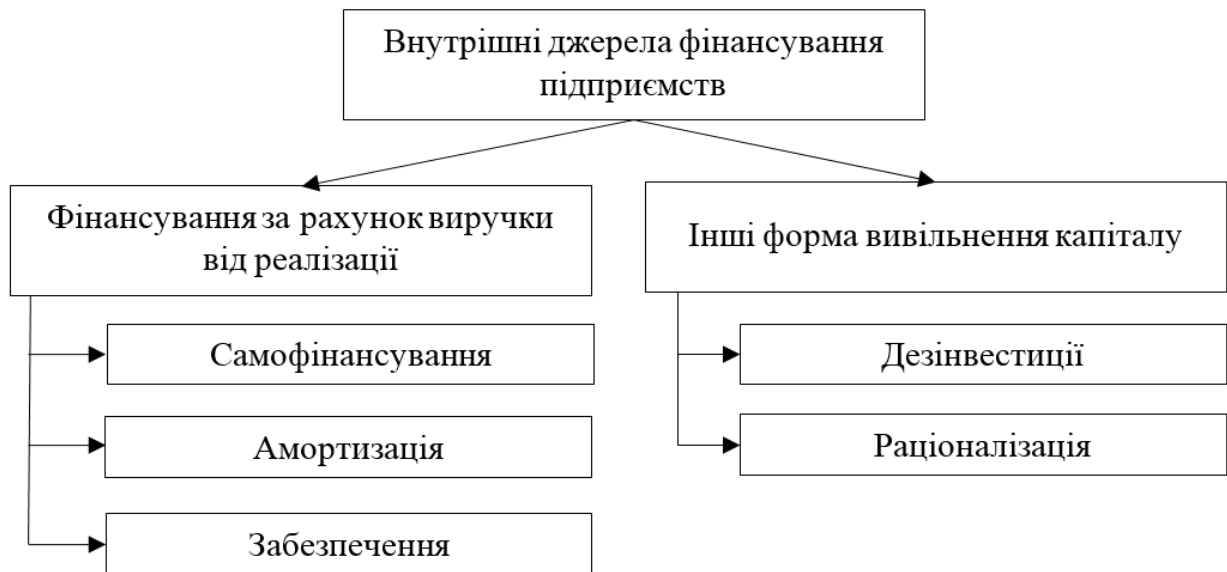

Рис. 1.4 – Внутрішні джерела фінансування підприємства

Перерахуємо основні недоліки самофінансування:

- так як на реінвестування спрямовується чистий прибуток, попередньо він підлягає оподаткуванню, у результаті чого вартість цього джерела фінансування збільшується;
- обмеження можливості контролю за внутрішнім фінансуванням призводить до зниження вимоги до ефективного використання коштів;
- помилковість інвестицій.

Процес поступового перенесення вартості основних виробничих засобів і нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення згідно з нормами амортизаційних відрахувань, установленими законодавчими актами називається амортизацією. Такі відрахування (амортизаційні) включаються до складу валових витрат, що беруться для обчислення оподаткованого прибутку. Податковий Кодекс України визначає наступні методи нарахування амортизації:

- прямолінійний, який полягає в тому, що річна сума амортизації визначається шляхом ділення вартості, яка амортизується, на строк використання об'єкта;

– зменшення залишкової вартості, він полягає в тому, що сума амортизації визначена як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року;

– прискореного зменшення залишкової вартості, він полягає в тому, що річна сума амортизації визначена добутком залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється. Фінансування витрат може відбуватись за рахунок амортизаційних відрахувань:

– для придбання основних засобів, а також нематеріальних активів для власного використання;

– для здійснення реконструкції, модернізацій, для поліпшення основних засобів.

Також до внутрішніх джерел фінансування можна віднести створювані з власної ініціативи підприємств забезпечення для відшкодування майбутніх, збитків, витрат або зобов'язань, величина яких зараз є невизначеною.

У складі забезпечень наступних витрат і платежів (розділ 2 пасиву балансу) відображаються нараховані у звітному періоді майбутні витрати і платежі, величина яких може бути визначена тільки на основі прогнозних оцінок, а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень [18].

Забезпечення відбувається при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого можливо призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собі економічні вигоди, та його оцінка може бути визначена розрахунково. Воно використовується під час відшкодування тільки тих витрат, для покриття яких вони були створені. Заборонено створювати забезпечення для покриття майбутніх збитків від діяльності підприємства. Такий ефект фінансування виникає завдяки інвестуванню часового розриву між моментом їх нарахування та використання грошових виплат. Види забезпечення, які створені на підприємстві можуть бути наступних видів:

- забезпечення виплат робітникам;
- додаткове пенсійне забезпечення;
- виконання гарантійних зобов'язань;
- реструктуризація;
- виконання зобов'язань за ризиковими контрактами.

Повернення коштів, що «заморожені» у майнових об'єктах називається дезінвестиції. Вони здійснюються через реалізацію або ліквідацію інвестицій, необоротних активів, майна.

Відобразимо зовнішні джерела власного капіталу в табл. 1.3. [15]

Таблиця 1.3 – Зовнішні джерела формування власного капіталу

Зовнішні джерела формування власного капіталу		
Кошти, що створюються як за рахунок особистих внесків, так і за рахунок можливостей фінансового ринку	Кошти, що формуються у порядку розподілу фінансових ресурсів у масштабах економічної системи	
– кошти засновників, що вкладаються у статутний капітал	– фінансові ресурси державного та місцевого бюджетів, що використовуються на безповоротній основі	
– кошти, що надходять за рахунок випуску акцій	– фінансові ресурси цільових позабюджетних фондів, що використовуються на безповоротній основі	
– пайові внески учасників і членів трудового колективу	– кошти асоціацій, концернів, холдингів, що надаються на безповоротній основі	– кошти галузевих цільових грошових фондів, що використовуються на безповоротній основі
	– страхові відшкодування коштів за ризиками, що виникли	– інша безплатна фінансова допомога

Головними перевагами використання власного капіталу є:

- простота залучення – дії, пов'язані зі збільшенням власного капіталу, приймаються власниками підприємства без необхідності отримання згоди інших господарюючих суб'єктів;
- більш висока здатність генерувати прибуток у всіх сферах діяльності;
- забезпечення фінансової стійкості розвитку підприємства, його платоспроможності в довгостроковому періоді та відповідно зниження ризику банкрутства [19].

Частина власного капіталу в цілому оцінюється як позитивна риса фінансового стану, оскільки такий капітал:

- надає можливість провести незалежну фінансову політику, також сприяє зростанню фінансової стійкості;

- свідчить про зростання ефективності діяльності, здатність формувати й ефективно розподіляти прибуток, підтримувати рівновагу за рахунок внутрішніх джерел;

- являє собою джерело забезпечення кредиту, погашення боргу у випадку ліквідації підприємства.

Недоліками власного капіталу як джерела фінансування є:

- обмеження обсягів залучення, що призведе до можливого істотного розширення операційної, інвестиційної діяльності підприємства;

- не використана можливість приросту коефіцієнту рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикових фінансових коштів.

Звідси розуміємо, що підприємство, яке використовує лише власний капітал для формування своїх активів, має найвищу фінансову стійкість, але воно обмежує темпи економічного розвитку, оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів в періоди сприятливої кон'юнктури ринку, не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

1.3 Формування джерел фінансування як складова частина стратегії розвитку підприємства

Фінансування господарської діяльності – це покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, які акумулювали суб'єкти господарювання і держава. Метою фінансового забезпечення є прийняття фінансових рішень щодо складу та структури джерел фінансування.

Від структури та обсягу джерел фінансування залежить ефективність діяльності підприємства, можливість досягнення стратегічних цілей його розвитку тощо.

Відображення джерел фінансування відбувається у пасиві балансу підприємства, також кожне джерело фінансування має свою статтю. Наприклад у першому розділі пасиву відображається сума власного капіталу підприємства. У другому відображається асигнування з бюджету, у третьому – довгострокові позики, а у четвертому відображаються короткострокові позики і кредиторська заборгованість.

Серед джерел фінансування підприємства виділяють: власні джерела, бюджетні асигнування, позичені та залучені джерела фінансування (рис. 1.5) [15].

Рис. 1.5 – Джерела фінансування діяльності підприємства

Так, перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями, тобто підсумок I розділу пасиву і називається Власним капіталом підприємства. Він являє собою один із головних показників кредитоспроможності підприємства. Також являється фундаментом для визначення його фінансової незалежності, фінансової стійкості та стабільності [17].

Зазначимо що внутрішня форма фінансування є єдиною можливістю для забезпечення фінансовими ресурсами для тих підприємств, які не мають змоги залучити їх ззовні, тобто із зовнішніх джерел.

Для розуміння впливу джерел фінансування підприємства та їх вплив на стратегію його розвитку, необхідно розглянути формування та види стратегій розвитку підприємств в цілому.

Формування стратегії розвитку підприємства належить до головних етапів стратегічного планування. Стратегія розвитку підприємства пізнається в результаті вивчення оточення та можливих внутрішніх перспектив діяльності підприємства з врахуванням непередбачених обставин [23].

Вона полягає у вивченні та становленні довгострокового плану фірми на певний вид діяльності та зайняття запланованого напрямку як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. В цьому процесі уточнюються стратегічні питання, які пов'язані із вибором продукції, що буде випускатись, із виробничими процесами, які будуть застосовуватись, із економічними ресурсами, що будуть використану у процесі виробництва, а також з формуванням загального місця на ринку шляхом аналізу можливостей підприємства та конкурентів [24].

Під час розробки стратегії необхідно звертати увагу на те, щоб стратегія відповідала вимогам, які до неї висуваються. Звичайно, дані вимоги індивідуальні для кожної окремої організації чи підприємства. Але не дивлячись на це в існують певні основні вимоги, так звані рекомендації, що є обов'язковими для будь-якої стратегії. Можемо зазначити наступні основні вимоги та рекомендації до формування стратегії підприємства:

- повне розуміння принципів ефективної стратегії;
- індивідуальність підбору до конкретної ситуації з поглядом на майбутній стратегічний успіх;
- відмінності, які роблять стратегію ефективнішою, тобто пошук можливостей там, де він відсутній для конкурентів;
- адаптивність до реалізації можливостей, які можуть нести в собі зміни середовища підприємства.

Ефективні стратегії різних організацій представляють собою сукупність поданих характеристик [25].

Для того, щоб сформуванню стратегію розвитку підприємства необхідно вирішити наступні три завдання:

- визначення характеру стратегії розвитку;
- обрати спосіб розвитку;
- формування ділового портфелю.

Таким чином, головне завдання стратегічного планування підприємства, полягає у визначенні найважливіших його цілей і вибір правильної стратегії довгострокового розвитку.

У теорії планування можна виділити вісім основних сфер діяльності за допомогою яких підприємство і визначає свої цілі:

- позиція підприємства на ринку;
- діяльність пов'язана з інноваціями;
- рівень продуктивності;
- наявність чи відсутність ресурсів;
- можливий ступінь стабільності;
- система управління;
- навички персоналу, тобто його професіоналізм;
- соціальна відповідальність.

Як свідчить передова вітчизняна практика, найбільш значимими в ринкових умовах є фінансові цілі, що визначають стан платоспроможності та економічну стійкість підприємств [27].

Головним напрямком розвитку підприємства є ефективність його господарсько-фінансової діяльності. Це прямо впливає на його життєздатність та конкурентоспроможність на ринку. З цим також пов'язані питання підвищення ефективності управління, що в свою чергу пов'язане із вивченням сучасних методів оцінки стану діяльності підприємства та розробки стратегії його подальшого розвитку.

Звісно ефективність підприємства визначають фінансові показники, найважливішими серед них є показники прибутку, які становлять основу економічного розвитку підприємства.

Варто зазначити, що довгострокова привабливість формування стратегії розвитку складається з перспектив його рентабельності, росту та потенціалу підприємства.

В сучасних ринкових умовах неможливо уявити діяльність підприємства без позик, тобто залучення кредитів.

Дамо поняття кредиту. Це позиковий капітал, що надається на умовах повернення і обумовлює виникнення кредитних відносин між тим, хто надає кредит, і тим, хто його отримує.

В такому випадку кредиторами для підприємства можуть виступати:

- держава;
- міжнародні фінансово-кредитні установи;
- банки;
- спеціалізовані фінансово-кредитні інститути.

Економічні відносини, які виникають між підприємством і державою внаслідок купівлі першим державних цінних паперів, в даному випадку підприємство стає кредитором держави, а також унаслідок одержання бюджетних і позабюджетних кредитів, тобто підприємство стає позичальником, називається державний кредит.

Наведемо форми та види кредитів на рис. 1.6. [15]

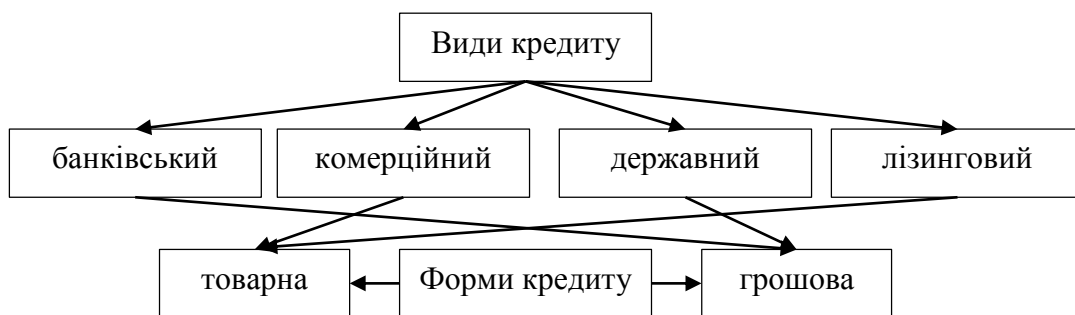

Рис. 1.6 – Форми та види кредитів

Банківський кредит – грошові засоби, що надані банком підприємству для використання на певний період під відсоток.

Таким чином об'єктами короткострокового кредитування в оборотні кошти є:

- виробничі запаси (матеріали, сировина, паливо, інструменти);
- незавершене виробництво;
- витрати майбутніх періодів (освоєння нових виробництв);
- готова продукція та товари;
- платіжні та розрахункові операції з постачальниками й покупцями.

Щодо об'єктів довгострокового та середньострокового підприємства, то сюди відносимо:

- технічне переозброєння;
- купівля нової техніки;
- удосконалення виробництва;
- інші витрати, що призведуть до збільшення вартості основних засобів.

До таких кредитів підприємства вдаються, якщо відчувають дефіцит власних коштів, призначених на ці цілі, а саме: прибутку й амортизаційних відрахувань [20].

Кредитна угода між двома підприємствами, де продавець являється кредитором, а покупець відповідно позичальником називається комерційним

кредитом. Зазвичай інструментом комерційного кредиту виступає вексель, який визначає фінансові зобов'язання позичальника стосовно кредитора.

Основна мета такого виду кредиту це прискорення процесу реалізації товарів та отримання прибутку і прив'язка окремих перспективних клієнтів до постачальника.

Зазначимо різниці між комерційним та банківським кредитом:

- в ролі кредитора виступають не спеціалізовані кредитно-фінансові організації, а юридичні особи, що пов'язані з виробництвом або реалізацією товарів та послуг;

- надається лише в товарній формі;

- позиковий капітал інтегрований з промисловим або торговим, що призводить до створення фінансових компаній або холдингів та ін.. аналогічних структур, що об'єднують підприємства різних спеціалізацій та напрямків діяльності.

Комерційний кредит має наступні різновиди:

- товарні кредити;

- одержані аванси.

У випадку залучення товарного кредиту у підприємства виникає кредиторська заборгованість за товари. Зазвичай товарні кредити схильні до короткострокового характеру та спрямовуються для фінансування оборотних активів. На практиці також можна зустріти надання інвестиційних товарних кредитів.

Врегулювання відносин товарного кредиту відбувається договором купівлі – продажу, який передбачає поставку товарів із відстроченням платежу. У вітчизняній практиці найпоширенішими є договори, які передбачають розрахунок за поставлену продукцію в міру її реалізації. Таким чином, нереалізована продукція повертається назад до постачальника. Товарні кредити можуть бути надані з оформленням векселя або без нього.

Для прискорення реалізації товарів використовують наступний спосіб надання комерційного кредиту покупцям, як торгові знижки з покупної

вартості товару (сконто) [21]: підприємствам – покупцям надається знижка за умови оплати товару у визначений термін. Розмір знижки підприємство – кредитор визначає самостійно. У зарубіжній практиці така знижка становить 1–3 % вартості товару.

В позичковому капіталу підприємства важливою складовою є одержані аванси від клієнтів за поставку матеріальних цінностей або за виконання робіт. Також, наприклад, суми попередньої оплати покупцями та замовниками рахунків постачальника за продукцію та виконані роботи. Аванси можуть бути як короткостроковими так і довгостроковими.

Щодо переваг товарного кредиту над банківський, можна зазначити наступне:

- швидкість та зручність отримання;
- кредитори зазвичай не вимагають додаткового кредитного забезпечення, окрім застереження щодо заборони застави майна під інші кредити;
- вимоги до кредитоспроможності позичальника є нижчими, ніж при банківському кредитуванні;
- легкий процес узгодження пролонгації кредиту.

Щодо недоліків, то віднесемо сюди наступне:

- ставка товарного кредиту перевищує ставку банківського кредиту;
- висока залежність від постачальника;
- заборона надавати майно, як заставі для інших кредитів;
- зниження контролю за ефективністю використання позичкового капіталу [18].

Термін «лізинг» з англійської означає «брати в оренду». Кредитний характер мають також лізингові операції. Власник майна, являється лізингодавцем, надає користувачу – лізингоодержувачу, фінансову послугу, за якої перший купує майно у власність та за допомогою періодичних внесків лізингоодержувача покриває його повну вартість і отримує певний прибуток у вигляді лізингової маржі.

Лізингодавцями можуть виступати:

- лізингові компанії;
- комерційні банки;
- філії;
- державні та місцеві органи.

На перший погляд лізинг має схожість з банківським кредитом. Кредитні та лізингові відносини між позичальником та кредитором будуються на умовах терміновості, оплати, повернення, матеріального забезпечення.

Об'єктом лізингу може виступати нерухоме майно, яке його можна віднести до основних фондів та не заборонене до вільного обігу на ринку.

До об'єктів лізингу можемо віднести:

- машини та обладнання;
- засоби обчислювальної техніки (комп'ютери);
- транспортні засоби;
- виробничі будівлі та споруди.

Лізингоодержувач здобуває дуже суттєві переваги, такі як:

- лізинг надає змогу профінансувати 100 % придбання основних фондів на відміну від банківського кредиту, де фінансами забезпечено 60-70 % від вартості;
- підприємству легше отримати майно в лізинг, ніж кредит для його придбання;
- лізингове майно може виступати заставою, право власності на нього належить лізингодавцю;
- лізинг дає підприємству більше можливостей під час виплат лізингових платежів, так як останні здійснюються підприємством після отримання виручки від реалізації продукції;
- він зменшує ризик морального старіння обладнання, так як підприємство бере в оренду, а не у власність;

– лізингове майно не зараховується на баланс підприємства, що підвищує ліквідність суб'єкта господарювання та його можливість отримати банківський кредит;

– лізингові платежі відносять до складу валових витрат, що зменшує оподатковуваний прибуток підприємства;

– зменшується ризик виробництва нової продукції, наприклад за недостатнього попиту на продукцію підприємство має змогу повернути об'єкт лізингу лізингодавцю;

– досягається ефект фінансового стимулювання, так як щорічні фінансові вигоди можуть перевищувати розмір відсотків банківського кредиту.

Також із перевагами маємо і певні недоліки:

– вартість лізингу для лізингоодержувача є вищою на суму лізингової маржі, ніж вартість звичайної позики;

– для складення лізингової угоди потрібно більше часу ніж при банківському кредиті;

– лізингодавець бере на себе ризик можливого морального старіння основних фондів.

Для узагальнення понять банківського кредиту та лізингу, повторно наведемо відмінність у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Порівняльна характеристика лізингу та банківського кредиту

Ознака	Лізинг	Банківський кредит
1	2	3
Забезпечення	Заставою виступає об'єкт лізингу	Кредитор вимагає ліквідної застави вартістю не менше ніж 130-140% вартості кредиту
Ступінь фінансування основних фондів	Фінансує 100% придбаних основних фондів	Фінансує лише 60-70% від вартості придбаних основних фондів
Форма надання	Товарна форма	Грошова форма

1	2	3
Розмір плати	Плата за банківський кредит плюс вартість основних фондів плюс лізингова маржа	Відсотки за кредит разом із сумою основного боргу
Право власності кредитора на об'єкт лізингу	Позичальник стає власником взятого в оренду майна тільки після закінчення строку договору та повної оплати лізингових платежів	Зберігає за собою заставне майно до повного погашення позики
Спосіб погашення боргу	Грошова, товарна або змішана форма	Грошова форма

Підприємство, яке використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал розвитку та можливості приросту фінансової рентабельності, але також генерує фінансовий ризик та загрозу банкрутства.

Капітал, який залучений у грошовій або натуральній формі з метою отримання економічної діяльності суб'єкта господарювання називається залученим капіталом. Відмінність від позикового капіталу в тому, що залучений капітал включає необумовлені залучення у формі недопустимої кредиторської заборгованості. Усі види кредиторських заборгованостей та надходження коштів від продажу власних цінних паперів, дивіденди або страхові відшкодування називаються залучені джерела. Поточні зобов'язання за розрахунками відображаються у кредиторській заборгованості підприємства. Ці зобов'язання називаються нарахованими витратами. Вони нараховуються регулярно (щомісяця), а погашаються в певні строки. З моменту нарахування засоби, як входять до внутрішньої кредиторської заборгованості, вже не є власністю підприємства, а розглядаються як різновиди позиченого капіталу, що формуються із внутрішніх джерел [22].

Кредиторська заборгованість – це короткострокові зобов'язання підприємства, які виникають: за рахунковими документами, строк оплати яких не настав і які не сплачено в строк; за невідфактурованими поставками – розрахунками взаємних вимог, векселями, строк оплати яких не настав і які не сплачено в строк; за короткостроковими кредитами [22].

Кредиторська заборгованість вважається допустимою, якщо її зумовлено чинним порядком розрахунків. Наприклад, заборгованість постачальникам за розрахунковими документами, термін оплати яких не настав, за невідфактурованими поставками. Але на підприємстві може бути прострочена кредиторська заборгованість, яка утворюється в результаті порушення покупцями порядку та термінів оплати. Якщо покупець, використовуює в обігу неоплачені товарно-матеріальні цінності та одержує додаткові кошти, які йому при цьому не належать, то постачальник змушений звертатись до позапланового перерозподілу наявних коштів та пошуків додаткових джерел формування фінансових ресурсів.

Часто залученим капіталом можуть виступати облігаційні позики, що мають змогу переходити з групи залученого до групи власного капіталу шляхом конвертації облігацій в акції.

Розглянемо склад кредиторської заборгованості на рис. 1.7.

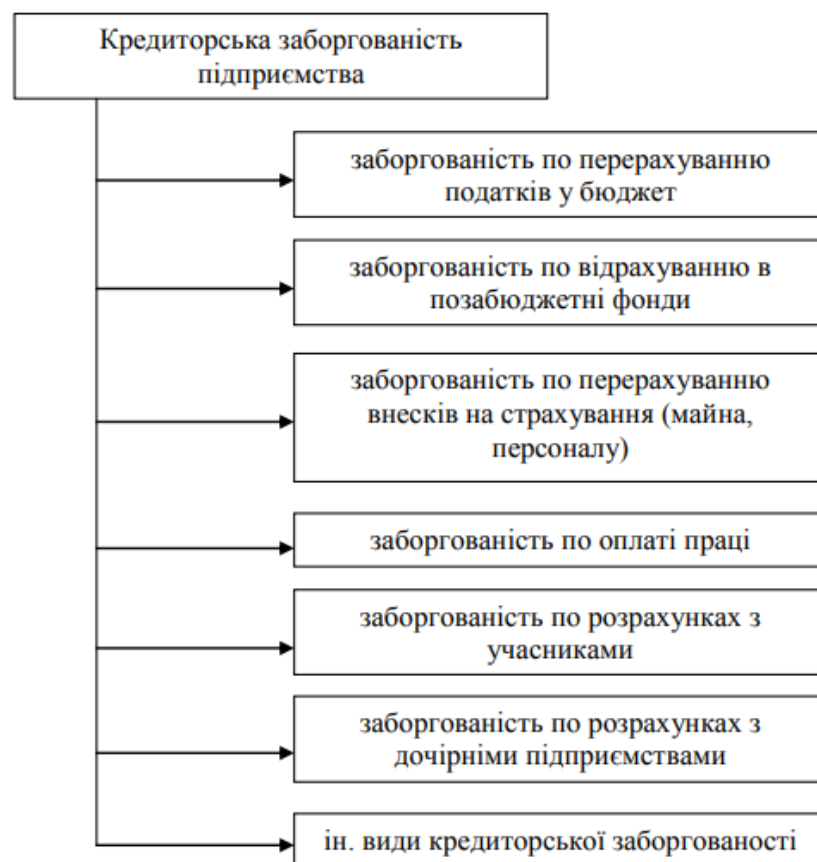

Рис. 1.7 – Склад кредиторської заборгованості

Цінний папір, який засвідчує внесення його власником грошових коштів та підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в певний строк з виплатою доходу називається облігацією.

Облігації можуть випускатися підприємствами усіх передбачених законом форм власності. Також облігації можуть випускатися іменними і на пред'явника.

Зазначимо переваги фінансування на основі емісії облігацій:

- диверсифікація кредиторів;
- довгостроковий період залучення коштів;
- податкові переваги, адже відсотки за облігаціями зменшують оподатковуваний дохід емітента;
- порівняно із акціями, облігації є менш ризиковим об'єктом вкладення коштів для інвесторів.

Зазначимо недоліки фінансування на основі емісії облігацій:

- високий рівень накладних витрат, які пов'язані із випуском облігацій;
- можлива сплата завищених відсотків, що передбачені умовами випуску облігацій;
- із-за значної кількості держателів облігацій та широку географію їх знаходження можуть виникнути складнощі ведення переговорів із капіталодавцями у разі необхідності пролонгації строків погашення.

Висновки до розділу 1

Фінанси підприємств, як частина загальної системи фінансів, відображають процес утворення, розподілу і використання доходів на підприємствах різних галузей народного господарства і тісно пов'язані з підприємництвом. З іншого боку фінанси підприємств являють собою відносини розподілу, пов'язані з формування та використанням грошових доходів та фондів.

Велике значення має використання фінансів підприємств. Від поставлених цілей розвитку діяльності підприємства будуть змінюватись і його напрямки використання фінансових ресурсів. Наприклад можливими проблемами, які можна вирішити за допомогою ефективного використання фінансових ресурсів є:

- конкурентоспроможна база підприємства;
- забезпечення лідерства серед конкурентів;
- зростання обсягів виробництва та реалізації
- уникнення банкрутства;
- покращення показників прибутковості;
- збільшення ринкової вартості підприємства.

Для ефективного функціонування фінансів необхідні наступні умови:

- різноманітність форм власності;
- наявність ринку товарів, праці, капіталу;
- можливість самофінансування структур підприємства;
- свобода підприємництва і самостійність у прийнятті рішень;
- ринкове ціноутворення і конкуренція;
- регламентація державного втручання в діяльність підприємств;
- наявність нормативно-правового забезпечення правил економічної

поведінки суб'єктів господарювання.

В процесі фінансування можна зазначити, що політика підприємства спрямована на підвищення долі власного капіталу, який забезпечує стабільну фінансову ситуацію підприємства. Ефективність фінансової діяльності підприємства повинна ґрунтуватися на раціональному, економічному використанню фінансових ресурсів.

Таким чином, у підприємства можуть використовувати різні альтернативи залучення капіталу. Звісно не існує єдиної стратегії для кожного підприємства, адже для одних підприємств, ресурси слід збільшувати за рахунок власного капіталу. Для інших підприємств, за рахунок залучення

додаткових позик. Для одних підприємств вигідніше використовувати внутрішні джерела фінансування, для інших – зовнішні.

Із формуванням джерел фінансування пов'язують також стратегію розвитку та діяльності підприємства. Звідси виходить, що формування стратегії розвитку є пріоритетним завданням будь – якого підприємства, що прагне забезпечити свою інвестиційну привабливість та ефективне функціонування.

Правильно обрана стратегія, є результатом ефективного механізму управління джерелами фінансування підприємства, оскільки вона накопичує та використовує технічний, фінансовий, виробничий та організаційний потенціал підприємства.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТАННУ ФОРМУВАННЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ПП «ЛЕНФОРД ДНІПРО»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПП «Ленфорд Дніпро»

Відкриття ПП «Ленфорд Дніпро» було ще в минулому столітті, але час визначив його долю по іншому. Однозначної не існує, адже протягом часу воно змінювало свою назву та власників. На даний момент підприємство знаходиться під владою іншого великого підприємства – «Бізон-Тех 2006».

Підприємство являє собою юридичною особою, що відокремлене майно, може від свого імені укладати угоди, набувати особистих, майнових та немайнових прав.

Із-за постійної зміни влади та керівництва, підприємство часто зазнавало збитків для себе та постійно мало проблеми із виплатами. Більшу частку земель підприємства становлять власні джерела, але близько 10-15% земель належать селянам, які надають її в оренду. Зазначимо основні характеристики в таблиці 2.1.[28]

Таблиця 2.1 – Загальні відомості про ПП «Ленфорд Дніпро»

Код ЄДРПОУ:	39672576
Повна назва:	Приватне Підприємство "Ленфорд Дніпро"
Скорочене найменування (згідно Статуту):	ПП «Ленфорд Дніпро»
Юридична адреса:	53245, Дніпропетровська обл., Нікопольський район, село Веселе, вул. Центральна, будинок 21
Регіон:	Дніпропетровська область
Вид діяльності згідно КВЕД:	01.11: Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

До діяльності підприємства можна віднести наступне:

- виробництво та реалізація борошна, помол зерна на дерть;
- переробка для давальницької сільськогосподарської сировини;

- роздрібна та оптова торгівля товарами і продуктами харчування власного виробництва та придбаних у інших підприємств;
- закупівля сільськогосподарської продукції у інших суб'єктів підприємництва;
- комерційна та посередницька діяльність за межами України та на її території;
- надання транспортних та побутових послуг фізичним та юридичним особам;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності відповідно до чинного законодавства України;
- торгівельно-закупівельна та торгівельно-посередницька діяльність;
- інвестування в розвиток підприємств, торгівлі, побуту та інших галузей господарської діяльності.

Органом управління на підприємстві є директор. Директор зобов'язаний діяти в інтересах підприємства та його власників.

Великою проблемою на заводі розвитку підприємства є роздробленість минулих споруд та техніки між колишніми його керівниками, тобто вони приватизувавши його віддають в оренду на не вигідних умовах. Але зараз дане питання в процесі узгодження для здобуття користі для обох сторін.

Також проблемою, що стоїть перед системою управління на підприємстві є створення дієвої системи управління його майном. Тому одним з найважливіших завдань, яке має ставитись при побудові системи ефективного та раціонального використання майна суб'єктів господарювання є формування на підприємстві достовірної інформації про рівень забезпеченості та ефективність використання основних засобів.

ПП «Ленфорд Дніпро» має в своєму складі безліч техніки, але велику частку становить орендована. Таким чином можна сказати, що забезпеченість власними ресурсами підприємства є не повна, а чималу кількість займають залучені ресурси. Такі дії відбуваються у зв'язку із тим, що власна техніка застаріла та є неефективною. Вона потребує ремонту та більшою кількістю

персоналу для свого обслуговування. Тому доцільним є залучати якісну та нову техніку. Щодо термінів користування то деяка техніка має вже на своєму рахунку 15-25 років роботи, будівлі 20-30 років. Тобто власні ресурси підприємства є застарілими.

Основними видами діяльності якими займається підприємство на даний момент є вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур. До 2009 р. товариство також займалось овочівництвом, та вирощуванням продукції розсадників, вирощування фруктів. Також розведенням великої рогатої худоби, але зі зміною керівництва відбулась зміна напрямку дії підприємства. Було скорочено поголів'я худоби, а будівлі нині використовуються як склади.

ПП «Ленфорд Дніпро» взаємодіє із безліччю інших підприємств. Переважно це Фізичні Особи Підприємці. Підприємство взаємодіє з ними шляхом найму працівників, оренди землі та техніки на певних умовах. При оренді землі укладається договір строком на 3-5 років, за яким підприємство має право на користування землею та її обробку натомість власник землі має право на отримання грошових коштів чи отримання певних товарів таких як: крупи, борошно, цукор, олія та інше. Щодо оренди техніки, то договір укладається на обумовлений строк та за його дії підприємство має право на її використання. Власник має право сам використовувати техніку для потреб підприємства, за що отримує заробітну плату.

Щодо банківських послуг то ПП «Ленфорд Дніпро» використовує «Райффайзен Банк Аваль» у своїй діяльності.

Багаторічний досвід дозволяє банку постійно покращувати бізнес-процеси та системи контролю, надаючи якісні банківські послуги на сучасному рівні. Однією з головних задач банку є удосконалення традиційних та впровадження інноваційних фінансових інструментів та банківських технологій. На сьогоднішній банк надає наступні банківські послуги для ПП «Ленфорд Дніпро»:

- операції з цінними паперами;

- кредитування бізнесу;
- забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;
- інкасація грошових коштів та перевезення валютних цінностей.
- валюто-обмінні операції;
- інше.

Своє прагнення до максимального захисту, як своїх інтересів, так і інтересів кожного клієнта, банк підтверджує, будучи членом таких признаних фінансових та громадських організацій як:

- фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- асоціації українських банків;
- міжнародних систем грошових переказів Western Union, Money Gram, Welsend;
- систем Visa International, Master Card International.

Таким чином не дивно чому підприємство обрало саме цей банк, адже він надійний має міжнародні вклади та забезпечує якісні умови при взаємодії.

Підприємства, які мають рахунки, зобов'язані зберігати свої кошти в установах банків. Готівка може бути одержана з власних рахунків в установах банків у межах наявних коштів та на цілі, які визначені в чеку. Усі готівкові розрахунки підприємств між собою та із громадянами проводяться згідно з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, а також Інструкцією про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України.

Ліміт каси встановлюється для підприємств, що мають рахунки в банках та здійснюють операції з готівкою. Такі підприємства можуть зберігати у своїй касі готівку на кінець дня в межах затвердженого ліміту каси.

Встановлення ліміту каси підприємства проводять самостійно на підставі розрахунку встановлення ліміту. Установлений ліміт каси має бути затверджений внутрішніми наказами по підприємству.

Підприємства повинні здавати готівкову виручку понад установлений ліміт каси в порядку і строки, визначені банком для зарахування на їх поточні

рахунки. Якщо ліміту каси підприємству взагалі не встановлено, то вся наявна готівка (крім розміру одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян) у його касі на кінець дня потрібно здавати до банку (незалежно від причин, унаслідок яких ліміту каси не встановлено).

Підприємства, що мають поточні рахунки в банках, одержують готівку з цих рахунків в банках. Підприємства мають право зберігати у своїй касі готівку, що одержана в установі банку для виплат, пов'язаних з оплатою праці, пенсій, стипендій, дивідендів (доходу), понад установлений ліміт каси протягом трьох робочих днів, включаючи день одержання готівки в установі банку. Для проведення цих виплат працівникам віддалених підрозділів підприємств залізничного транспорту та морських портів готівка може зберігатися в їхніх касах понад установлений ліміт каси протягом п'яти робочих днів, включаючи день одержання готівки в установі банку. Готівку, що одержана в установі банку на інші виплати, підприємство має видавати своїм працівникам того самого дня. Суми готівки, що одержані в установі банку і не використані за призначенням протягом установлених вище строків, підприємство повертає в установу банку не пізніше ніж наступного робочого дня установи банку та підприємства або може залишати у своїй касі (у межах установленого ліміту) і видавати на ті самі цілі.

Готівкову форму розрахунку застосовують для:

- розрахунків із працівниками (виплата заробітної плати, грошових компенсацій, премій, дивідендів, пенсій тощо);
- забезпечення нагальних господарських потреб (на придбання канцелярських товарів, оплату витрат на відрядження тощо);
- розрахунки між підприємствами — діловими партнерами (розрахунки за сировину, матеріали, товари тощо, але не більше ніж 10 000 грн на день), за умови відсутності в них податкової заборгованості.

Розрахунки в готівковій формі для підприємств усіх видів діяльності і форм власності проводяться з оформленням таких документів:

- касовий або товарний чек;

- квитанції;
- податкова накладна;
- договір купівлі-продажу;
- прибуткові і видатковий касові ордери;
- інші.

Для того щоб детальніше дізнатись про роботу підприємства, необхідно розраховувати наступні показники, як:

- ліквідність;
- фінансова стійкість;
- ділова активність;
- рентабельність.

Рентабельність — показник, який характеризує рівень прибутковості підприємства. Після сплати всіх податків прибуток підприємства розподіляється наступним чином:

- частина використовується на розширення виробництва,
- інша для матеріального заохочення робітників.
- також створюється резервний фонд.

Також для підвищення ефективності виробництва важливо, щоб при розподілі прибутку було досягнуто оптимальності у задоволенні інтересів держави та робітників.

Основні показники рентабельності можна поділити в наступні групи:

- показники, що розраховані на основі прибутку (доходу);
- показники, що розраховані на основі виробничих активів;
- показники, що розраховані на основі потоків наявних коштів.

Перша група показників формується на основі розрахунку рівнів рентабельності по показниках прибутку, які відображаються у звітності підприємства. Дані показники характеризують прибутковість продукції. За допомогою методів факторного аналізу визначається вплив змін рентабельності продукції за рахунок факторів зміни ціни продукції і її собівартості (матеріальних витрат) [29].

Відмінність рівнів рентабельності за цими показниками визначає ступінь використання підприємством фінансових важелів для того, щоб підвищити прибутковість довгострокових кредитів та інших позикових засобів.

Дані показники відповідають інтересам різних учасників. Наприклад, адміністрацію підприємства цікавить прибутковість усіх виробничих активів; інвесторів та кредиторів зацікавить прибутковість на інвестований капітал; власників та засновників зацікавить прибутковість акцій [3].

Кожний із перерахованих показників легко створюється по факторним залежностям. Для розуміння розглянемо наступну залежність. Рентабельність власного капіталу буде залежати від змін рівня рентабельності продукції та швидкості обороту сукупного капіталу і співвідношень власного капіталу із позиковим. Такі залежності мають великий вплив для оцінки фінансового стану підприємства, для оцінки рівня ефективності використання їм фінансових важелів для покращення результатів своєї діяльності. Із вищесказаної залежності випливає, що за інших рівних умов прибутковість власного капіталу підвищується під час збільшення частки позикових засобів у складі сукупного капіталу.

Фактором, що прямо впливає на рівень рентабельності господарюючого суб'єкту, є рівень цін, що застосовуються. Рівень вільних цін в умовах лібералізації встановлюється самим підприємством в залежності від конкурентоспроможності продукції, яка реалізується, а також попиту і пропозиції на неї.

Таким чином підприємство саме, може впливати на рентабельність. З іншого боку, незалежним від підприємства фактором, який впливає на рентабельність господарюючих суб'єктів, виступають державні регулюючі ціни, які встановлюються на продукцію підприємств-монополістів. Даний фактор необхідно враховувати при визначенні результатів підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів [30].

Прибутковість вкладеного капіталу буде залежить від розміру доданої вартості в галузі. Якщо розглядати це з боку рентабельності капіталу, то фондоємні галузі менш прибуткові у порівнянні з іншими, адже вартість основних фондів дуже велика. Але також рентабельність виготовленої у них продукції є високою [30].

Для галузей в яких матеріали мають питому вагу, характерні високі витрати на купівлю сировини в собівартості продукції (зазвичай більше 70%). Показник рентабельності в таких підприємствах зазвичай низький, рентабельність капіталу буде залежати від технологічного устаткування.

Для галузей в яких заробітна плата має питому вагу, характерне те, що персонал посідає основне місце і являє так званий людський капітал. В даній моделі для досягнення високого рівня рентабельності необхідно будувати ефективну систему мотивації персоналу.

Під ліквідністю розуміється здатність активу до трансформації у грошові засоби, а ступінь ліквідності активу визначається проміжком часу, що необхідний для даного перетворення. Чим менше потрібно часу для цього, тим вище показник ліквідності.

Можливість суб'єкта господарювання перетворити активи в готівку та погасити свої платіжні зобов'язання називається ліквідність балансу.

Ліквідність підприємства – більш загальне поняття, ніж ліквідність балансу. Ліквідність балансу передбачає вишукування платіжних засобів лише за рахунок внутрішніх джерел. Підприємство має змогу залучати позикові засоби зі сторони. Оцінюючи ліквідність підприємства, необхідно враховувати також його фінансову гнучкість. Фінансова гнучкість це здатність позичати кошти із різних джерел, продавати активи та швидко реагувати на кон'юнктуру ринку.

Адже ліквідність та платоспроможність поняття майже ідентичні, розглянемо їх зв'язок.

Платоспроможність підприємства це його можливість вчасно погашати свої платіжні зобов'язання за допомогою наявних грошових ресурсів. Існує два різновиди платоспроможності:

– поточна платоспроможність – означає, що підприємство має змогу сплатити заборгованості, що вимагають негайного погашення за рахунок наявних коштів;

– перспективна платоспроможність – означає, що підприємство забезпечене необхідною кількістю коштів для сплати зобов'язань протягом прогнозного періоду.

Фінансова стійкість являє собою показник, що зазначає такий стан фінансових ресурсів, за яких діяльність підприємства спрямована на збільшення прибутку, а також підприємство є кредитоспроможним.

Підприємство не стане банкрутом, якщо зможе протистояти змінам кон'юнктури ринку. Також чим вище показник фінансової стійкості, тим більше воно має переваг над іншими підприємствами свого сектору. Таке підприємство вчасно розраховується за своїми зобов'язаннями, персоналом, державою, контрагентами. Це буде сприяти його іміджу, головної складової нематеріальних активів господарюючого суб'єкта [31].

Фінансова стійкість підприємства характеризується наступними чинниками:

- забезпеченість фінансами для безперервної діяльності;
- незалежність від зовнішніх джерел фінансування;
- можливість вільно користуватись грошовими коштами;
- покриття затрат для розширення виробництва та його оновлення;
- стабільне перевищення доходів над витратами [32].

Важливим елементом для забезпечення фінансової стійкості підприємства є його бюджетування.

Бюджетування на підприємстві виражає основний зміст сучасної технології фінансового планування [33].

Розрізняють наступні види фінансової стійкості підприємства:

- абсолютна стійкість – власні джерела покривають запаси та витрати;
- нормальна стійкість – власні джерела та довготермінові позичкові джерела покривають запаси та витрати;
- нестійкий фінансовий стан підприємства – власні джерела, короткострокові та довгострокові позичення не покривають запаси та витрати;
- кризовий фінансовий стан підприємства – коли жодний із джерел не має змоги покрити затрати, такий стан підприємства зазвичай називають банкрутством.

Ділова активність – це виробничі досягнення підприємства, основними критеріями яких є показники, які характеризують обсяг виробництва [34].

Завданням аналізу ділової активності підприємства є здійснення ефективних управлінських рішень для досягнення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності [35].

Аналіз ділової активності здійснюється за двома напрямками:

- ступінь виконання плану спираючись на основні показники, що забезпечують заплановані темпи їх зростання;
- рівнем ефективності використання ресурсів [36].

Завданнями аналізу ділової активності є:

- моніторинг фінансового стану;
- оцінка тенденцій змін показників ділової активності;
- аналіз чинників впливу на показники ділової активності;
- розробка заходів для підвищення ділової активності.

Напрямами підвищення ділової активності підприємства є:

- підвищення ефективності діяльності підприємства відбувається за рахунок прискорення обертання ресурсів та скорочення періоду їх обороту;
- збільшення кількості обертів можливе за рахунок скорочення періоду виробництва;
- для скорочення періоду виробництва, необхідно модернізувати виробництво та займатись його автоматизацією;
- підвищення ефективності моделі мотивування працівників.

2.2 Оцінювання фінансового стану підприємства

В процесі аналізу потрібно перевірити повноту одержання прибутку та ефективність його використання. Джерелами інформації для аналізу рентабельності є звіт про фінансові результати та їх використання форми № 2, фінансовий план та дані бухгалтерського обліку про витрати, фінансові результати та використання прибутку. Рівень рентабельності доцільно обчислювати з балансового чистого прибула за вирахуванням податку на прибуток та інших обов'язкових платежів.

Перший показник це рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування. Він розраховується, як прибуток від звичайної діяльності поділено на активи, тобто маємо формулу:

$$P_a = \frac{\text{Ф.№ 2, р. 2290}}{\text{Ф.№ 1, р. 1300}} \quad (2.1)$$

Другий показник це рентабельність капіталу за чистим прибутком. Розраховується, як чистий прибуток поділений на активи:

$$P_k = \frac{\text{Ф.№ 2, р. 2350}}{\text{Ф.№ 1, р. 1300}} \quad (2.2)$$

Наступний показник це рентабельність власного капіталу. Розраховується, як чистий прибуток поділений на власний капітал:

$$P_{вк} = \frac{\text{Ф.№ 2, р. 2350}}{\text{Ф.№ 1, р. 1495}} \quad (2.3)$$

Наступний показник це рентабельність виробничих фондів. Розраховується, як чистий прибуток поділений на виробничі фонди:

$$P_{\text{вф}} = \frac{\text{Ф.№ 2, р.2350}}{\text{Ф.№ 1, р.1011} + \text{р.1100}} \quad (2.4)$$

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації розраховується, як прибуток від реалізації поділений на ЧД(В)Р:

$$P_{\text{рп}} = \frac{\text{Ф.№ 2, р.2000} - (\text{р.2050} + \text{р.2130} + \text{р.2150})}{\text{Ф.№ 2, р.2000}} \quad (2.5)$$

Рентабельність витрат розраховується, як прибуток від реалізації поділений на витрати на виготовлення і реалізацію продукції:

$$P_{\text{в}} = \frac{\text{Ф.№ 2, р.2000} - (\text{р.2050} + \text{р.2130} + \text{р.2150})}{\text{Ф.№ 2, р.2050} + \text{р.2130} + \text{р.2150}} \quad (2.6)$$

Коефіцієнт реінвестування розраховується, як нерозподілений прибуток поділений на чистий прибуток:

$$K_{\text{р}} = \frac{\text{Ф.№ 1, збільшення по р.1420}}{\text{Ф.№ 2, р.2350}} \quad (2.7)$$

Період окупності капіталу розраховується, як активи поділені на чистий прибуток:

$$K_{\text{к}} = \frac{\text{Ф.№ 1, р.1300}}{\text{Ф.№ 2, р.2350}} \quad (2.8)$$

Період окупності власного капіталу розраховується, як власний капітал поділений на витрати на чистий прибуток:

$$K_{\text{вк}} = \frac{\text{Ф.№ 1, р.1495}}{\text{Ф.№ 2, р.2350}} \quad (2.9)$$

За вище сказаним розрахуємо показниками рентабельності у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка показників рентабельності підприємства
ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Показник	Методика розрахунку		2018	2017	2016
1 Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування	Прибуток від звичайної діяльності / Активи	Ф. № 2, р. 2290 / Ф. № 1, р. 1300	0,38	0,37	0,05
2 Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	Чистий прибуток / Активи	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1300	0,38	0,37	0,05
3 Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1495	0,44	0,46	0,07
4 Рентабельність виробничих фондів	Чистий прибуток / Виробничі фонди	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1011 + р. 1100	0,28	0,23	0,03
5 Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	Прибуток від реалізації / ЧД(В)Р	Ф. № 2, р. 2000 -р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) /Ф. № 2, р. 2000	1,65	1,75	1,86
6 Рентабельність витрат	Прибуток від реалізації / витрати на виготовлення і реалізацію продукції	Ф. № 2, р. 2000 - (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) /Ф. № 2, р. 2050 + р. 2130 + р. 2150	0,35	0,25	0,14
7 Коефіцієнт реінвестування	Нерозподілений прибуток / Чистий прибуток	Ф. № 1, збільшення по р. 1420 / Ф. № 2, р.2350	0,99	0,44	2,29
8 Період окупності капіталу*	Активи / Чистий прибуток	Ф. № 1, р. 1300 / Ф. № 2, р.2350	2,65	2,71	20
9 Період окупності власного капіталу*	Власний капітал / Чистий прибуток	Ф. № 1, р. 1495 / Ф. № 2, р.2350	2,26	2,18	14,99

Показник рентабельності активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи. За період 2016-2018 рр. показник збільшується і показує, що у 2018 р. на одиницю коштів, інвестованих в активи припадає 0,38 грн. прибутку від звичайної діяльності, а у 2017 р. 0,37 і 0,05 у 2016 р.

Показник рентабельності капіталу (активів) за чистим прибутком показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів. За аналізований період спостерігається збільшення показника у 2018 р., і його стійкість у 2017 р. на рівні 0,37 грн.

Показник рентабельність власного капіталу показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. Так за аналізований термін спостерігається збільшення даного показника, з 0,07 грн. чистого прибутку на одиницю власного капіталу у 2016 р., до 0,46 грн. у 2017 р. та незначним зниженням до 0,44 грн. у 2018 р.

Показник рентабельності виробничих фондів показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів. Найнижчий показник спостерігався у 2016 р. і склав 0,03 грн. чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів. У 2017 р. показник показав, що на кожную вкладену у виробничі фонди гривню було отримано 0,23 грн. чистого прибутку, а у 2018 р. взагалі 0,28 грн.

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації показує скільки припадає прибутку від реалізації на одиницю виручки. Він дозволяє визначити суму, яка залишається після вирахування собівартості, комерційних і управлінських витрат на покриття інших витрат (інших операційних витрат, відсотків за кредит, податку на прибуток). В 2016 р. значення показника становило 1,86 грн. Тобто в підприємства залишалися деякі кошти для здійснення інших витрат. В 2017 р. рентабельність продажів по прибутку від реалізації становить 1,75 грн. А у 2018 р. кожна гривня виручки дозволила отримати 1,65 грн. прибутку від реалізації.

Рентабельність витрат показує скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю витрат на виготовлення і реалізацію продукції. Як правило, підприємство, де менеджмент працює на високому рівні, мають більш високі доходи, оскільки вони краще розпоряджаються доступними ресурсами. У 2016 р. кожна отримана гривня виручки становила 0,14 грн. від чистого

прибутку. В 2017 р. рентабельність продажів по прибутку від реалізації становить 0,25 грн.. На 2018 р. значення показника становило 0,35 грн.

Коефіцієнт реінвестування показує скільки чистого прибутку капіталізовано. За аналізований термін можемо спостерігати, що у 2016 р. показник становив 2,29 грн., у 2017 р. 0,44 грн., а у 2018 р. 0,99 грн..

Період окупності капіталу показує за який період кошти, що інвестовані в активи, будуть компенсовані чистим прибутком. Отже, за умови, що підприємство діяло б на рівні 2016 р. його активи окупилися б протягом 20 років. Якби підприємство діяло на рівні 2017 р. його активи подвоїлися б протягом 2,71 років. А якщо підприємство діяло на рівні 2018 р. його активи окупилися протягом 2,65 років.

Період окупності власного капіталу визначає за який період власний капітал буде компенсований чистим прибутком. За умови, що підприємство діяло б на рівні 2016 р. його власний капітал окупився б протягом 15 років. Якби компанія діяла на рівні 2017-2018 рр. власний капітал окупився б протягом 2 років. Таким чином спостерігається позитивна динаміка всіх показників. Для наочності зростання показників рентабельності розглянемо їх на рис. 2.1.

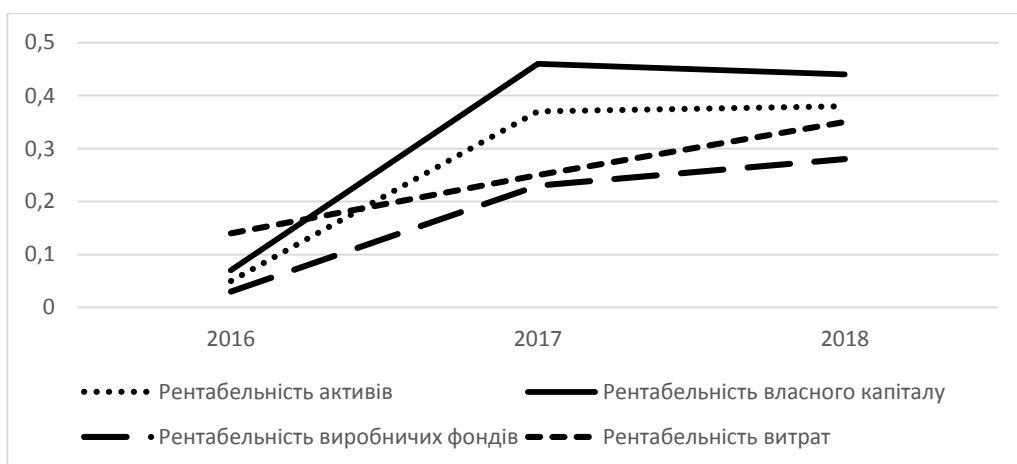

Рис. 2.1 – Показники рентабельності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016 - 2018рр.

Ділову активність підприємства характеризують наступні показники:

- використання робочої сили;
- основних виробничих фондів;
- оборотного капіталу;
- фінансових ресурсів;

Розглянемо більш детально формули розрахунку ділової активності ПП «Ленфорд Дніпро». Перший показник це оборотність активів або коефіцієнт трансформації:

$$K_{\text{тр}} = \frac{\text{Ф.№ 2, р.2000}}{\text{Ф.№ 1, р.1300}} \quad (2.10)$$

Період одного обороту обігових коштів (днів):

$$K_{\text{об}} = \frac{360}{K_{\text{об.кошт.}}} \quad (2.11)$$

Коефіцієнт оборотності запасів (обороту):

$$K_{\text{озо}} = \frac{\text{Ф.№ 2, (р.2050 + р.2130 + р.2150)}}{\text{Ф.№ 1, р.1100}} \quad (2.12)$$

Період одного обороту запасів (днів):

$$K_{\text{озб}} = \frac{360}{K_{\text{об.зап.}}} \quad (2.13)$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороту):

$$K_{\text{дзо}} = \frac{\text{Ф.№ 2, р.2000}}{\text{Ф.№ 1, р.1125 + р.1130 + р.1135 + р.1155}} \quad (2.14)$$

Період погашення дебіторської заборгованості (днів):

$$K_{\text{дзд}} = \frac{360}{\text{Коб.д.з}} \quad (2.15)$$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів):

$$K_{\text{кзо}} = \frac{\text{Ф.№ 2,р.2000}}{\text{Ф.№1,р.1695}} \quad (2.16)$$

Період погашення кредиторської заборгованості (днів):

$$K_{\text{кзд}} = \frac{360}{\text{Коб.кр.}} \quad (2.17)$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність):

$$K_{\text{овк}} = \frac{\text{Ф.№ 2,р.2000}}{\text{Ф.№ 1,р.1495}} \quad (2.18)$$

За вище сказаним розрахуємо показниками рентабельності у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники ділової активності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018рр.

Показник	Методика розрахунку	2018	2017	2016
1	2	3	4	4
1 Оборотність активів (обороти), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1300	1,07	1,09	0,91
2 Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороти)	Ф. № 2, р. 2000 / Ф. № 1, р. 1300	1,07	1,09	0,91
3 Період одного обороту обігових коштів (днів)	360 / К об. кошт.	336,44	330,27	395,6

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5
4 Коефіцієнт оборотності запасів (обороти)	$\Phi. \text{ № } 2, (\text{p. } 2050 + \text{p. } 2130 + \text{p. } 2150) / \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1100$	1,11	1,42	1,67
5 Період одного обороту запасів (днів)	360 / Коб. зап.	324,32	253,52	215,57
6 Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти)	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1125 + \text{p. } 1130 + \text{p. } 1135 + \text{p. } 1155$	6,12	7,01	4,33
7 Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	360 / Коб. д. з	58,82	51,36	83,14
8 Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1695$	7,22	5,54	3,63
9 Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	360 / Коб. кр. з	49,86	64,94	99,31
10 Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	$\Phi. \text{ № } 2, \text{ p. } 2000 / \Phi. \text{ № } 1, \text{ p. } 1495$	1,25	1,36	1,21

Оборотність активів, коефіцієнт трансформації показує скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в активи. На 2016 р. за допомогою використання кожної гривні активів було вироблено продукції та надано послуг на суму 0,91 грн. В 2017 р. значення показника збільшується і кожна вкладена в активи гривня дозволила отримати 1,09 грн. виручки. В 2018 р. відбувається незначне зменшення показника і на кожен гривню вкладену в активи підприємство отримало на 2 коп. менше чистого доходу, тобто показник становить 1,07 грн. Це вказує на те, що спочатку відбувалось зростання, і в 2018 р. відбулось незначне зниження ефективності використання активів.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороту) визначає кількість оборотів обігових коштів за період, або скільки виручки припадає на одиницю обігових коштів В 2016-2018 рр. оборотні активи майже здійснили по 1 обороту.

Період одного обороту обігових коштів (днів) показує середній період від витрачення коштів для виробництва продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію. Відповідно при зниженні оборотності середній термін обороту зростає. Якщо на 2016 р. значення показника одного обороту оборотних активів становить 395,6 днів, то в 2018 р. 336,44 днів у порівнянні із 2017 р., 330,27 днів, це незначне покращення.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості визначає у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Оборотність дебіторської заборгованості склала 4,33 тобто протягом 2016 р. дебіторська заборгованість здійснила 4,33 обороти протягом 83,14 днів. В 2017 р. значення показника збільшилось до 7,01 оборотів за 51,36 днів. Це вказує на підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю. В 2018 р. тенденція змінюється і на кінець досліджуваного періоду дебіторська заборгованість здійснила 6,12 обороти протягом 58,82днів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує у скільки разів виручка перевищує середньорічну кредиторську заборгованість. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості в 2016 р. склав 3,63 обороти, тобто в середньому протягом 2016 р. кредиторська заборгованість здійснила оборот за 99,31 днів. В 2017 р. значення показника збільшилось до 5,54. Це вказує на підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю, адже це означає, що підприємство використовує кожну окрему гривню цих коштів протягом тривалішого періоду часу і здійснило 5,54 обороти за 64,94 дні. В 2018 р. кредиторська заборгованість здійснювала 7,22 обороти, один оборот здійснювався за 49,86 днів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує скільки чистої виручки від реалізації продукції припадає на одиницю власного капіталу. На початок 2016 р. значення

показника оборотності власного капіталу становило 1,21. В 2017 р. значення показника збільшується і кожна гривня власного капіталу дозволила отримати 1,36 грн. виручки. Тобто підвищується ефективність використання коштів власників підприємства. В 2018 р. ситуація змінюється і на підприємстві даний показник зменшився до 1,25 грн. на кожную гривню вкладених коштів.

Для наочності розглянемо динаміку показників ділової активності на рис. 2.2. та на рис. 2.3.

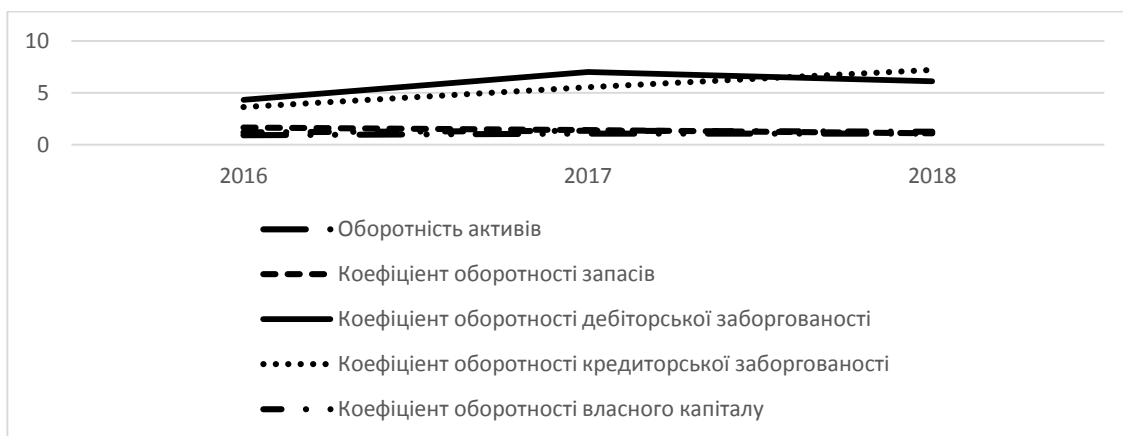

Рис. 2.2 – Динаміка показників ділової активності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

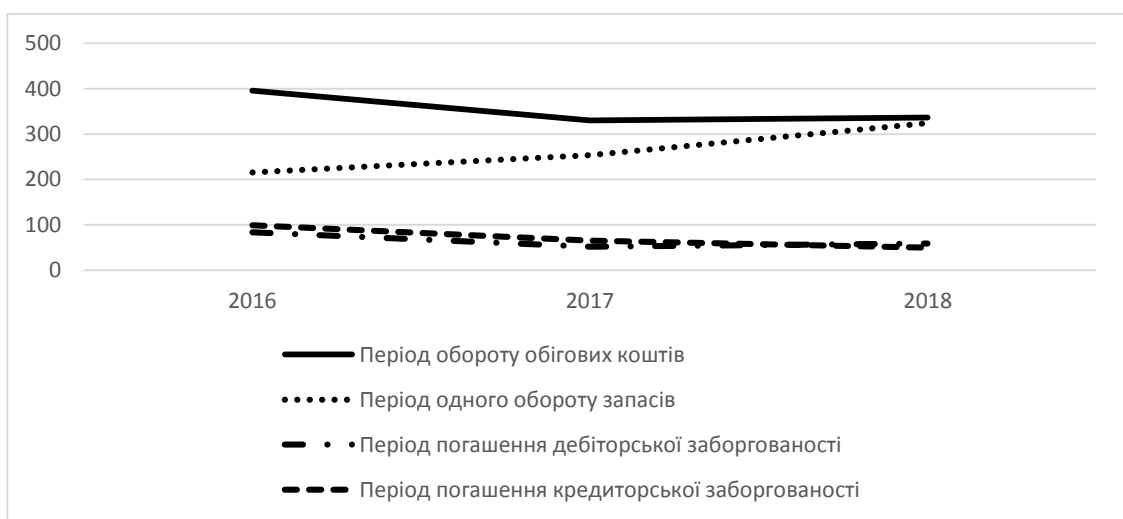

Рис. 2.3 – Динаміка показників ділової активності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018рр.

У процесі господарської діяльності фінансовий стан підприємства постійно змінюється. Знаючи рівень показників на попередню дату і нормативне (граничне) значення основних показників фінансової стійкості, можна своєчасно зробити висновки, прийняти рішення і запобігти негативним явищам.

Тому розглянемо наступні коефіцієнти, що відносяться до фінансової стійкості підприємства.

1) Коефіцієнт автономії, має норматив $> 0,5$, та розраховується наступним чином:

$$K_a = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1495}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1900} \quad (2.19)$$

2) Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, має норматив $< 0,5$:

$$K_{\text{пз}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1595 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1695 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1700}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1095 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1195 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1200} \quad (2.20)$$

3) Коефіцієнт фінансової залежності, норматив $< 0,5$:

$$K_{\text{фз}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1900 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1495}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1900} \quad (2.21)$$

4) Коефіцієнт заборгованості, норматив < 1 :

$$K_3 = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1595 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1695 + \Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1700}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.}1495} \quad (2.22)$$

5) Коефіцієнт довгострокових зобов'язань:

$$K_{\text{дз}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1595 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1520 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1525}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} (1595 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1520 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1525) + (\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1695 + 1660)} \quad (2.23)$$

6) Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, норматив < 1:

$$K_{\text{звз}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1495 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1095}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1195} \quad (2.24)$$

7) Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами, норматив > 0,1:

$$K_{\text{звк}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1195 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1695 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1660}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1195} \quad (2.25)$$

8) Коефіцієнт маневреності власного капіталу, норматив > 1:

$$K_{\text{м}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1495}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1195} \quad (2.26)$$

9) Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів, норматив > 0,5:

$$K_{\text{нвк}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1095}{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1495} \quad (2.27)$$

10) Коефіцієнт фінансової стійкості, норматив > 1:

$$K_{\text{фс}} = \frac{\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1495}{(\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1595 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1520 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1525) + (\Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1695 - \Phi.\text{№ } 1, \text{p.} 1660)} \quad (2.28)$$

11) Коефіцієнт покриття запасів, норматив > 1:

$$K_{пз} = \frac{\Phi.№ 1,р.1495 - \Phi.№ 1,р.1095 + \Phi.№ 1,р.1595 + \Phi.№ 1,р.1600 + \Phi.№ 1,р.1610}{\Phi.№ 1,р.1100} \quad (2.29)$$

За вище сказаним розрахуємо показними фінансової стійкості у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники фінансової стійкості ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Показник	Методика розрахунку	2018	2017	2016	Норматив
1 Коефіцієнт автономії	$p.1495 / p.1900$	0,85	0,80	0,75	>0,5
2 Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$(p.1595 + p.1695 + p.1700) : (p.1095 + p.1195 + p.1200)$	0,15	0,20	0,25	<0,5
3 Коефіцієнт фінансової залежності	$(p.1900 - p.1495) : p.1900$	0,15	0,2	0,25	<0,5
4 Коефіцієнт заборгованості	$(p.1595 + p.1695 + p.1700) : p.1495$	0,17	0,24	0,33	<1
5 Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$(p.1595 - p.1520 - p.1525) : ((p.1595 - p.1520 - p.1525) + (p.1695 - p.1660))$	0,00	0,00	0,00	0
6 Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$(p.1495 - p.1095) : p.1195$	0,83	0,74	0,65	<1
7 Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	$(p.1195 - p.1695 - p.1660) : p.1195$	0,83	0,74	0,65	>0,1
8 Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$p.1495 : p.1195$	1,01	1,05	1,05	>1
9 Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	$p.1095 : p.1495$	0,18	0,29	0,38	0,5
10 Коефіцієнт фінансової стійкості	$p.1495 : ((p.1595 - p.1520 - p.1525) + (p.1695 - p.1660))$	5,76	4,09	2,99	> 1
11 Коефіцієнт покриття запасів	$(p.1495 - 1095 + 1595 + 1600 + 1610) / p.1100$	1,12	0,99	0,98	> 1

Коефіцієнт автономії в 2016 р. становив 0,75, надалі він має зростаючу тенденцію, у 2017 р. 0,8 та у 2018 р. 0,85. Дані показники відповідають нормативу.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу також відповідає нормативам, хоч і має спадаючу тенденцію із 0,25 у 2016 р. до 0,15 у 2018 р.

Коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнт заборгованості також відповідають нормативам.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами в 2016 р. становив 0,65, тобто на кожну гривню оборотних коштів припадає 0,65 грн. власних оборотних коштів. В 2017 р. цей показник прийняв значення 0,74, а у 2018 р. - 0,83 власних оборотних коштів припадає на кожну гривню оборотних коштів.

Маневреність власних оборотних коштів свідчить про частку абсолютно ліквідних активів у власних оборотних коштах, які забезпечують свободу фінансового маневру. В 2016 р. його значення становить 1,05. В 2017-2018 рр. приблизно 1% власних оборотних коштів складають абсолютно ліквідні активи. В 2016 р. значення показника забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами становило 0,65, що підлягає під норматив. На кінець досліджуваного періоду, 2018 р., значення показника становило 0,83 проти 0,74 в 2017 р., тобто сума власних коштів збільшується.

Показник покриття запасів свідчить про те, скільки на одиницю коштів, вкладених в запаси, припадає в сукупності власних оборотних коштів, довго- і короткострокових зобов'язань. В 2016-му та 2017-му рр. фінансових ресурсів було достатньо для фінансування запасів, тобто підприємство може повністю забезпечити безперервність збутового і виробничого процесу їх значення становили 0,98 та 0,99 відповідно. В 2018 р. значення показника становить перевищило одиницю і становило 1,12, що відповідає нормативному значенню. В 2016 р. частка власного капіталу становила 0,75, тобто була в 1,5 рази більше нормативного значення. При позитивному значенні ефекту фінансового левериджу доцільно зменшити цей показник. В 2017-2018 рр. значення показника було ще вищим від нормативного і становило 0,8 та 0,85 відповідно.

Коефіцієнт фінансової залежності зворотний показнику автономії. Нормативне значенням є зменшення. За весь аналізований термін значення не змінюється і дорівнює 1. Тобто на кожен гривню власних коштів припадає 1 грн. пасивів.

Коефіцієнт фінансової стійкості враховує не тільки власний капітал, але і довгострокові зобов'язання і характеризує рівень фінансової стабільності в перспективі більше 1 року. В 2016 р. 2,99 активів фінансувалося за рахунок постійних або довгострокових джерел фінансування. Нормативним значенням є 1 і більше. В 2017 р. значення показника залишається на високому рівні 4,09 і в найближчій перспективі ризик недостатності фінансування для ефективного здійснення діяльності відсутній. Що стосується значення на кінець року, то дорівнює 5,76, що на 1,67 більше ніж в 2017 р.

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості.

Аналіз ліквідності та платоспроможності дозволяє визначити, наскільки ефективно здійснюється фінансовий менеджмент на підприємстві. Проте, як свідчать дослідження, теорія і практика аналізу ліквідності та платоспроможності в Україні знаходяться на стадії розвитку. До показників ліквідності відносять:

1) Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття), нормативом збільшення протягом досліджуваного періоду:

$$K_{\text{пл}} = \frac{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1195}{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1695} \quad (2.30)$$

2) Коефіцієнт ліквідності швидкої, нормативом є збільшення, також нормативом вважають $K_{\text{шв.лікв.}} >$ та $K_{\text{шв.лікв.}} = 0,7-0,8$:

$$K_{\text{шв.лікв}} = \frac{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1195 - \Phi.\text{№}1,\text{р.}1100}{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1695} \quad (2.31)$$

3) Коефіцієнт ліквідності абсолютної, норматив = збільшення;
 $K_{\text{абс.лікв.}} = 0,2-0,35$

$$K_{\text{абс.лікв}} = \frac{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1165}{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1695} \quad (2.32)$$

4) Співвідношення короткострокової та кредиторської заборгованості, норматив 0,7-0,8:

$$K_{\text{зб}} = \frac{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1125 - 1155}{\Phi.\text{№}1,\text{р.}1695} \quad (2.33)$$

На основі вище сказаного розрахуємо показники ліквідності ПП «Ленфорд Дніпро» у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016 - 2018 рр.

Показник	Методика розрахунку		2018	2017	2016	Норматив
1 Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	р. 1195 / р. 1695	5,72	3,89	2,84	Збільшення.
2 Коефіцієнт ліквідності швидкої	Оборотні активи – Запаси / Поточні зобов'язання	р. 1195 - р.1100 / р. 1695	1,49	0,96	0,96	Збільшення; $K_{\text{шв.лікв.}} > 1$; $K_{\text{шв.лікв.}} = 0,7-0,8$
3 Коефіцієнт ліквідності абсолютної	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	р. 1165 / р. 1695	0,17	0,06	0,02	Збільшення; $K_{\text{абс.лікв.}} = 0,2-0,35$
4 Співвідношення короткострокової та кредиторської заборгованості	Дебіторська заборгованість / Поточна кредит. заборгованість	сума р. 1125-1155 / р. 1695	1,18	0,79	0,83	$K_{\text{шв.лікв.}} > 1$; $K_{\text{шв.лікв.}} = 0,7-0,8$

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) характеризує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. Значення показника ліквідності відповідає нормативному значенню за досліджуваний період, тобто підприємство здатне своєчасно погасити всі свої зобов'язання протягом року.

В 2016 р. на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 2,84 грн. оборотних активів. В 2017-2018 рр. ліквідність мала зростаючий характер і на кожну гривню поточних зобов'язань припадало 3,89 грн. в 2017 р. та 5,72 грн. у 2018 р. оборотних активів.

Коефіцієнт ліквідності швидкої показує скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Щодо показника швидкої ліквідності, в 2016 р. то підприємство мало 0,96. Тобто значення показника відповідає нормативному. В 2017 р. значення показника не змінилось і також становило 0,96. Станом на 2018 р., показник збільшився до 1,49.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Щодо показника абсолютної ліквідності, то в 2016 р. підприємство мало показник на рівні 0,07. В 2017 р. значення показника становило 0,06, а на кінець досліджуваного періоду у 2018 р. значення не становило 0,17. Хоча ми і можемо спостерігати ріст показника, він все одно не відповідає нормативу.

Так як значення показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості в 2016 р. та 2017р. менше одиниці, то це означає, що підприємство отримує більше фінансових ресурсів у формі кредиторської заборгованості, ніж направляє на формування дебіторської заборгованості, а в 2018 р. навпаки, адже воно більше 1. В 2016 р. значення показника становило 0.83 і не підлягає міжнародному нормативу. В 2017 р. цей показник дорівнює 0,79, що є дещо дивним. Щодо 2018 р. то тут показник становить 1,18, що є більше нормативного значення.

Продемонструємо значення показників ліквідності підприємства на рис. 2.4.

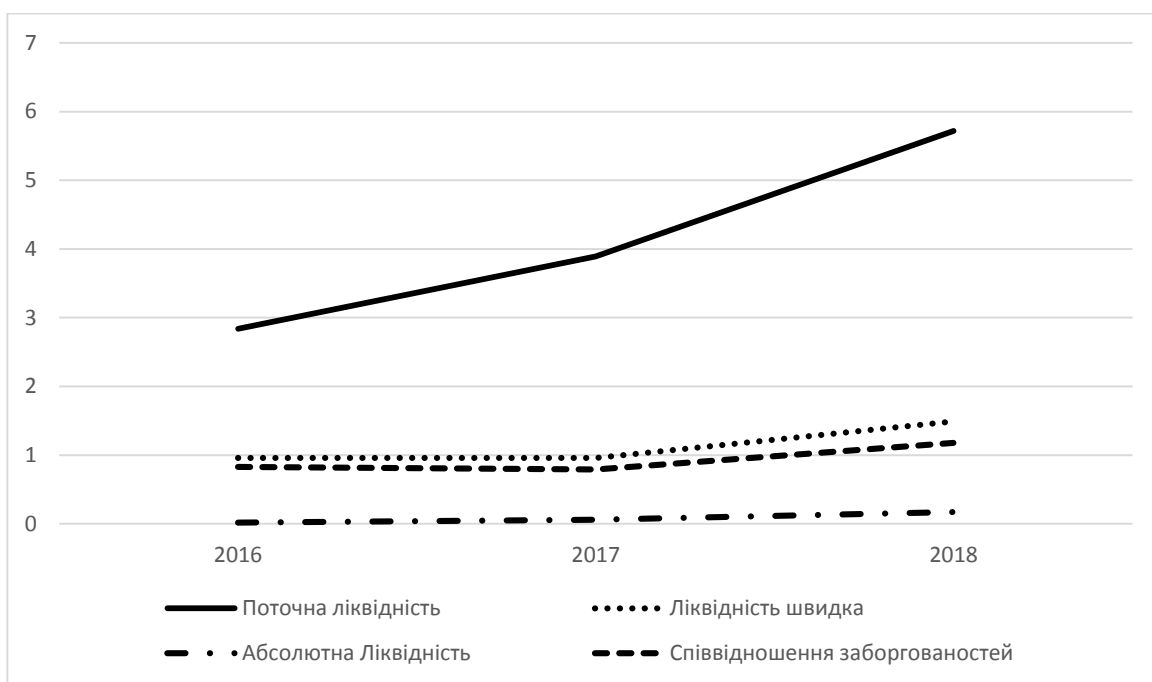

Рис. 2.4 – Показники ліквідності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Таким чином розрахувавши показники діяльності ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр. зробимо наступні висновки. Показники рентабельності підприємства мають зростаючий характер. Найбільшого росту вона зазнала протягом 2016-2017 рр. Показники ділової активності також мають позитивну динаміку, але великого росту ми не спостерігаємо, навіть навпаки протягом 2017-2018 рр. відбулось незначне падіння. Підприємство визнаємо фінансово стійким, адже показники фінансової стійкості знаходяться в діапазоні нормативного значення. Невелике відхилення від нормативу спостерігається у коефіцієнті покриття запасів, але воно незначне. Протягом 2016-2018 рр. показники ліквідності ПП «Ленфорд Дніпро» мають зростаючий характер, тому підприємство також визнаємо ліквідним.

2.3 Аналіз структури джерел фінансування ПП «Ленфорд Дніпро»

Фінансові ресурси підприємства виступають фундаментом для створення необхідних для ефективної діяльності грошових фондів:

- статутного капіталу;
- резервного капіталу;
- фонду накопичення та споживання;
- фонду оплати праці;
- амортизаційного фонду;
- тощо.

Підприємство може функціонувати за допомогою:

- власного капіталу;
- залучених ресурсів;
- змішаного фінансування [54].

Спочатку розглянемо власні джерела фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Власні джерела фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Джерела фінансування	Обсяг капіталу, тис. грн			Абсолютне відхилення тис., грн.		Відносне відхилення, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.
Статутний капітал	4525	4525	4525	0	0	0	0
Додатковий капітал	10492	10492	10492	0	0	0	0
Резервний капітал	603	1054	1054	+451	0	+74,8	0
Нерозподілений прибуток	4048	12616	25295	+8568	+12679	+221,66	+100,50
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0
Усього	19668	28687	41366	+9019	+12679	+45,86	+44,20

Згідно даних табл. 2.6. статутний капітал підприємства протягом 2016-2018 рр. не змінився. Така сама ситуація стосується додаткового капіталу та неоплаченого капіталу. Щодо резервного капіталу, то можемо спостерігати, що протягом 2016-2017 рр. відбулось зростання на 451 тис. грн., тобто відносне відхилення склало +74,8 %. Протягом 2017-2018 рр. він був стабільний та не зазнав змін. Нерозподілений прибуток зазнав значних змін протягом 2016-2017 рр. Так за цей період він збільшився на 8568 тис. грн, тобто на 221,66 %, у 2017-2018 рр. темп дещо зменшився, з точки зору відносного відхилення, та склав +12679 тис. грн., тобто +100,5 %. Можна сказати, що значна частка прибутку підприємства означає його високу ділову стійкість.

Таким чином протягом 2016-2018 рр. можемо спостерігати збільшення прибутку підприємства, що вплинуло на зміну власного капіталу, можемо розглянути це на рис. 2.5.

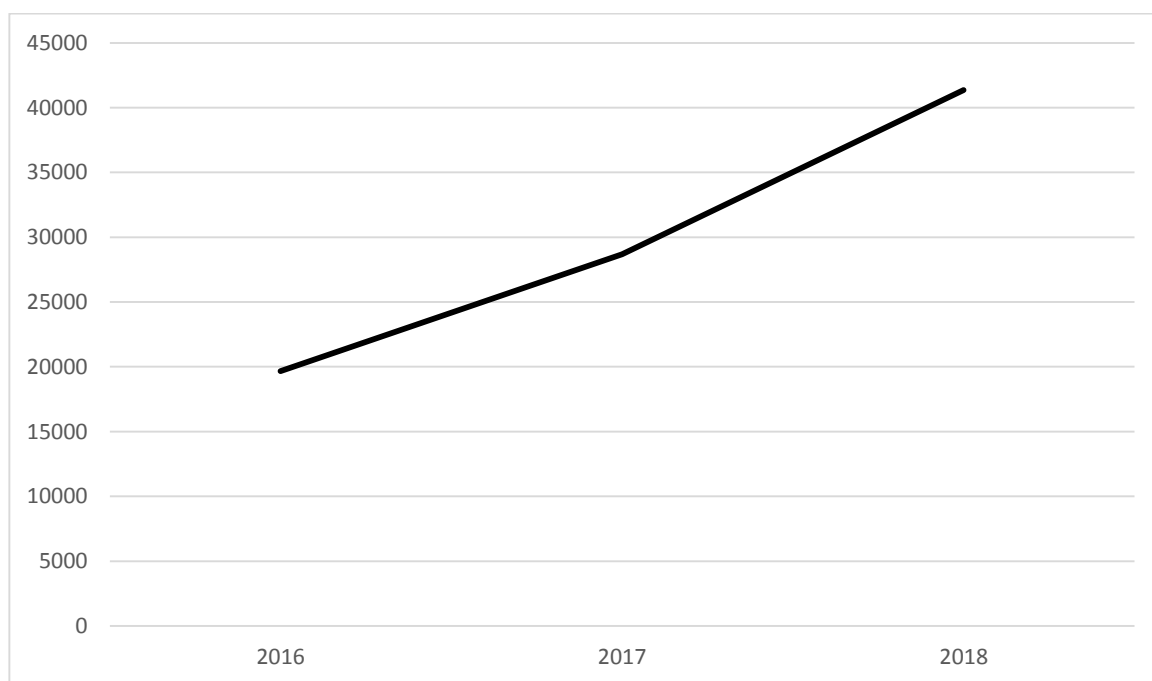

Рис. 2.5 – Динаміка власного капіталу ПП «Ленфорд Дніпро впродовж 2016-2018 рр.»

Отже, як бачимо власний капітал на кінець 2016 року становив 19668 тис. грн., в 2017 р. збільшився на 9019 тис. грн. і становив 28687 тис. грн і на кінець 2018 р. він становив 41366, що означає його зростання на 12679 тис. грн. у порівнянні із 2017 р. Розглянемо структуру власного капіталу в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Структура власного капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Джерела фінансування	Структура капіталу, %			Абсолютне відхилення, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.
Статутний капітал	23,01	15,78	10,94	-7,23	-4,84
Додатковий капітал	53,35	36,57	25,36	-16,78	11,21
Резервний капітал	3,07	3,67	2,55	+0,6	-1,12
Нерозподілений прибуток	20,57	43,98	61,15	+23,41	17,17
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0
Усього власний капітал	100	100	100	-	-

Не дивлячись на те, що розмір статутного капіталу протягом 2016-2018 рр. не змінився, його питома вага у власному капіталу все змінювалась. Так в 2016 р. вона становила 23,01 %, в 2017 р. зменшилась на 7,23 % і становила 15,78 %, а в 2018 р. взагалі 10,94 %. Така сама участь стосується додаткового капіталу не дивлячись на стабільність, його питома вага все ж зазнала змін. У 2017 р. він становив 53,35 %, у 2017 р. 36,57 %, а у 2018 р. 25,36 %. Щодо резервного капіталу то в 2017 р. відбувся незначний приріст із 3,07 % до 3,67 %, але в 2018 р. він зменшився до 2,55 %. Нерозподілений прибуток протягом 2016-2018 рр. мав тенденцію збільшення, в питомій вазі також. Так у 2016 р., він становив всього 20,57 %, в 2017 р. збільшився на 23,41 % і становив 43,98 %, а вже в 2018 р. він зріс до 61,15 % у питомій вазі власного капіталу. На рис. 2.6. ми можемо спостерігати структуру власного капіталу за 2016 р.

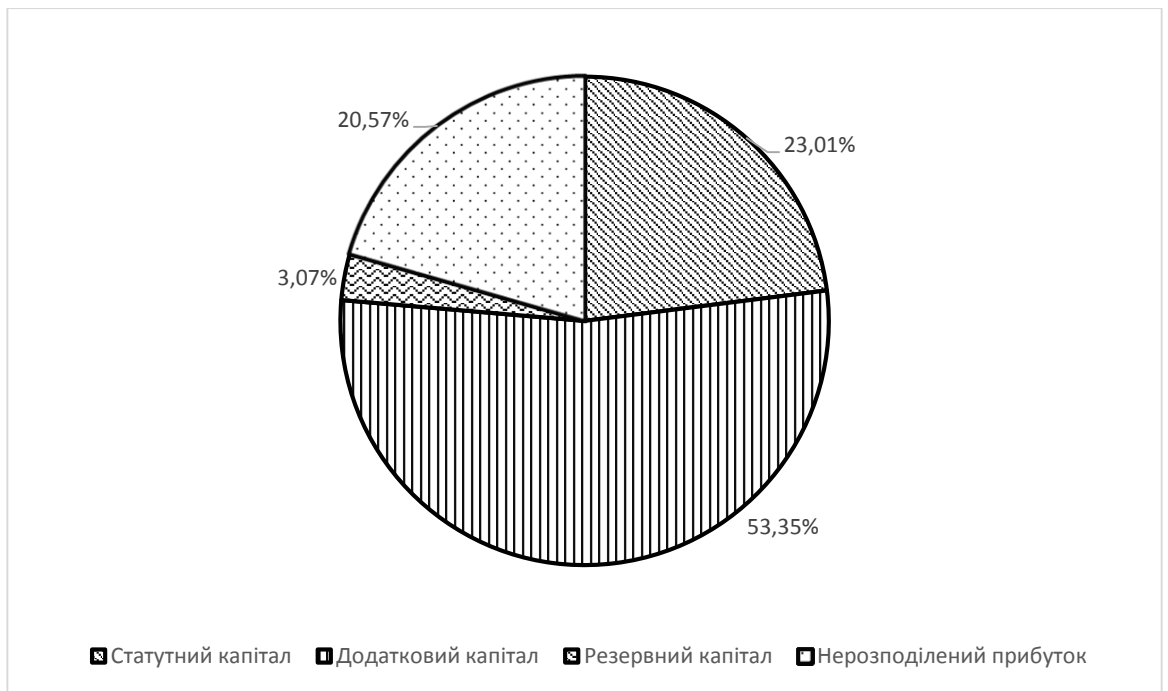

Рис 2.6 – Структура власного капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016 р.

На рис. 2.7. ми можемо спостерігати структуру власного капіталу за 2017 р.

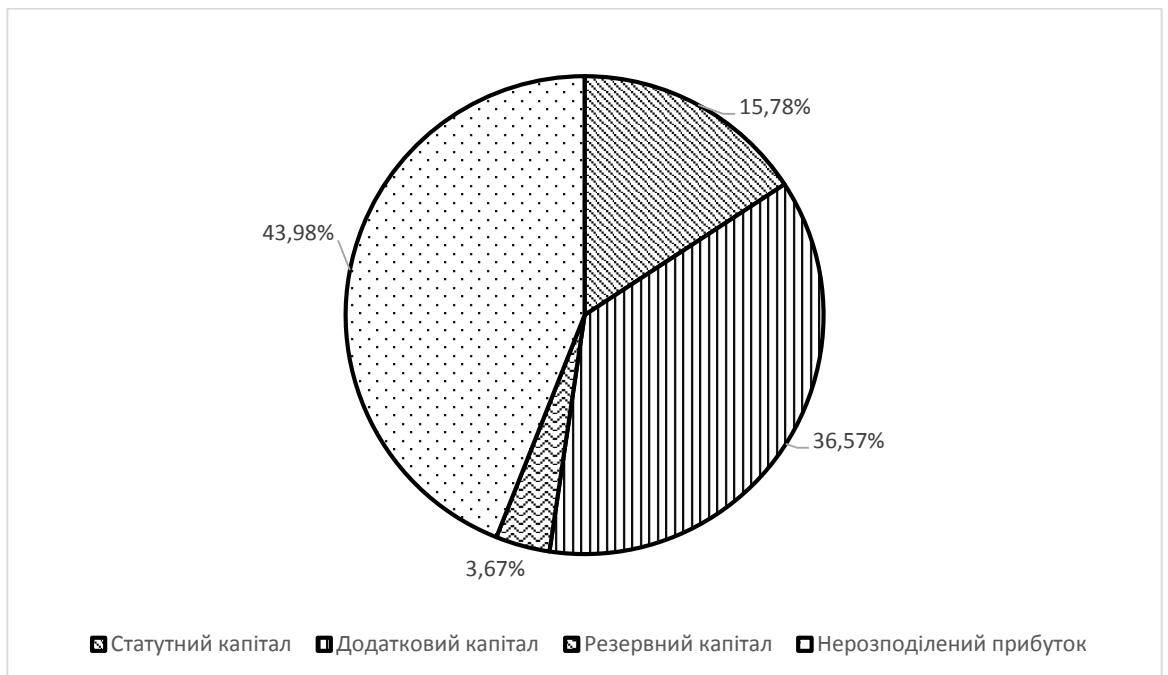

Рис. 2.7 – Структура власного капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2017 р.

На рис. 2.8. ми можемо спостерігати структуру власного капіталу за 2018 р.

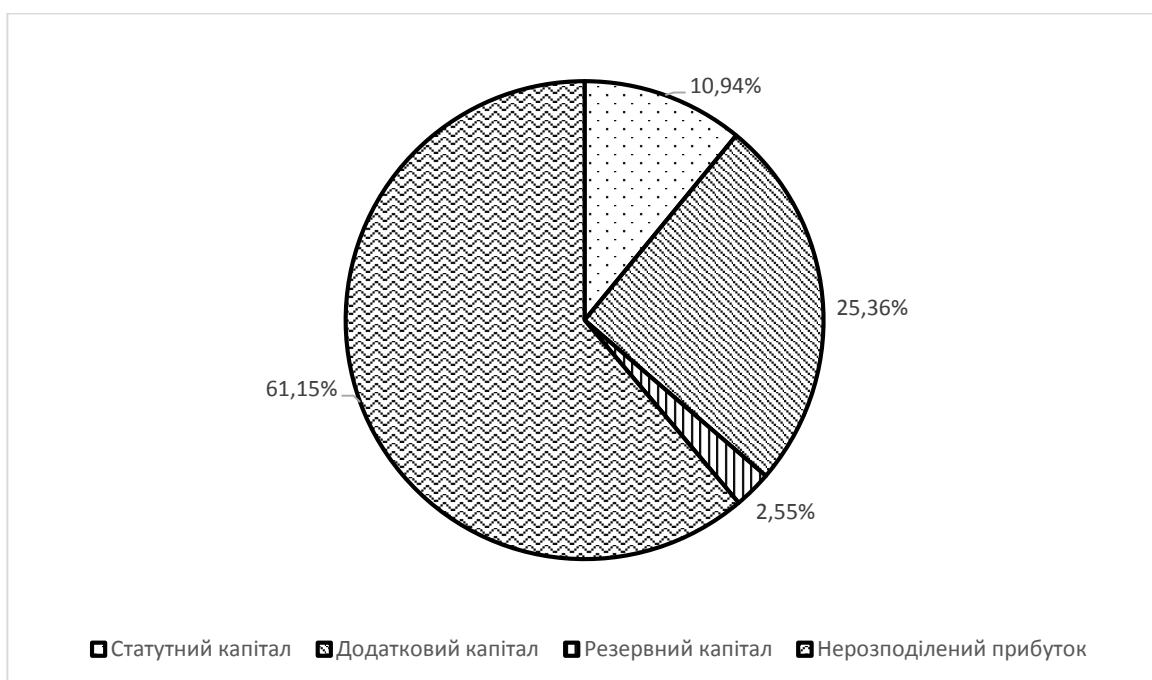

Рис. 2.8 – Структура власного капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2018 р.

Для ефективного розвитку діяльності підприємства необхідно визначати розмір, склад та структуру фінансових ресурсів. Також від величини фінансових ресурсів буде залежати фінансування процесу розширеного відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами та розвиток підприємства.

Достатня наявність фінансових ресурсів будуть визначати фінансовий стан підприємства, його платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість.

Сучасний стан ринкової системи для підприємства потребує нових методів та підходів до формування, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Таким чином можна сказати, що великого значення набуває дослідження процесів управління фінансовими ресурсами.

Обсяги залучення фінансових ресурсів на підприємство за допомогою власних джерел є обмеженими, так як вони напряму залежать від можливостей його власників.

Збільшення рівня власних фінансових ресурсів стримує зростання рентабельності власних коштів. Такий вид залучення коштів призводить до збільшення витрат у порівнянні із зовнішніми джерелами.

Позикові кошти більш привабливі, адже вони мають достатньо широкі можливості обсягів залучення та позитивним впливом на зростання активів і збільшенням обсягів виробництва підприємства.

Але у такого джерела фінансування є свої недоліки, такі як наприклад, необхідність кредитних згод та наявність матеріальних застав або гарантій третіх осіб.

Також використання позикових фінансових ресурсів призводить до зниження фінансової стійкості та збільшую ризик неплатоспроможності підприємства.

Тому Розглянемо позичені та залучені джерела фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр. (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Зовнішні джерела фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Джерела фінансування	Обсяг капіталу, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові кредити	0	0	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити	2073	2044	0	-29	-2044	-1,4	-100
Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0
Усього позичений капітал	2073	2044	0	-29	-2044	-1,4	-100
Кредиторська заборгованість	0	0	0	0	0	0	0

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні зобов'язання за розрахунками:	226	758	1648	+532	+890	+235,40	+117,41
за товари, роботи, послуги	17	295	350	+278	+55	+1635,29	18,64
за розрахунками з бюджетом	24	264	1093	+240	+829	+1000	+314,01
за розрахунками зі страхування	59	36	22	-23	-14	-38,99	-38,88
за розрахунками з оплати праці	126	163	183	+37	+20	+29,36	+12,27
Інші поточні зобов'язання	2417	418	1974	-1999	+1556	-82,71	372,25
Усього залучений капітал	2643	1176	3622	-1467	+2446	-55,51	207,99
Разом позичений та залучений капітали	4716	3220	3622	-1496	+402	-31,72	+12,48

Згідно табл. 2.8, позичений капітал підприємства у 2016 р. становив 2073 тис. грн. у 2017 р. він зменшився на 26 тис. грн. і становив 2044 тис. грн. Щодо 2018 р. то показник взагалі став дорівнювати нулю. Такий спад був зумовлений погашенням короткострокових зобов'язань.

Щодо поточних зобов'язань за рахунками, то вони протягом 2016-2018 рр. зростали. В 2016 р. вони становили всього 226 тис. грн, в 2017 р. 758 тис. грн, що на 235,40 % більше ніж в 2016 р., а в 2018 р. 1648 тис. грн.

Тобто поточні зобов'язання підприємства за рахунками протягом 2016- 2018 рр. зросли на 629,2 %.

Інші поточні зобов'язання мали нестабільні показники. Так в 2016 р. вони становили 2417 тис. грн, а у 2017 р. вже 418 тис. грн, тобто зменшились на 82,71 %. Але в 2018 р. він знову збільшився до 1974 тис. грн, що становить його зростання на 372,25 %.

Всього залучений капітал теж мав нестійку позицію. Так у 2016 р. становив 2643 тис. грн., в 2017 р. 1176 тис. грн, що на 55,51 % менше ніж в 2016 р., та 3622 тис. грн у 2018 р.

Разом позичений та залучений капітал мав тенденцію до зниження протягом 2016-2017 рр., із 4716 тис. грн до 3220 тис. грн, а в знову виріс до 3622 тис. грн.

Розглянемо структуру зовнішніх джерел в табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Структура зовнішніх джерел фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

Джерела фінансування	Структура капіталу, %			Абсолютне відхилення, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016-2017 рр.	2017-2018 рр.
Довгострокові кредити	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити	100%	100%	0	-	-
Векселі видані	0	0	0	0	0
Усього позичений капітал	100	100	0	-	-
Кредиторська заборгованість	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання за розрахунками:	8,55	64,46	45,5	+55,91	-18,96
за товари, роботи, послуги	0,64	25,08	9,66	+24,44	-15,42
за розрахунками з бюджетом	0,91	22,45	30,18	+21,54	+7,73
за розрахунками зі страхування	2,23	3,07	0,61	+0,24	-2,46
за розрахунками з оплати праці	4,77	13,86	5,05	+9,09	-8,81
Інші поточні зобов'язання	91,45	35,54	54,50	-55,91	+18,96
Усього залучений капітал	100	100	100	-	-

З вищесказаного можемо бачити, що більшість зовнішніх джерел фінансування підприємства займає залучений капітал. Адже позичковим капіталом підприємство користувалось протягом 2016-2017 рр.

Щодо залучених капіталів, то тут основну частку займають інші поточні зобов'язання.

Так у 2016 р. вони становили 91,45 % всього залученого капіталу. В 2017 р. він значно знизився до 35,54 %, тобто на 55,91 %. В 2018 р. ми можемо знову спостерігати його приріст до 54,50 %.

Зобразимо зміну впродовж 2016-2017 рр. зовнішніх джерел фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» на рис. 2.9.

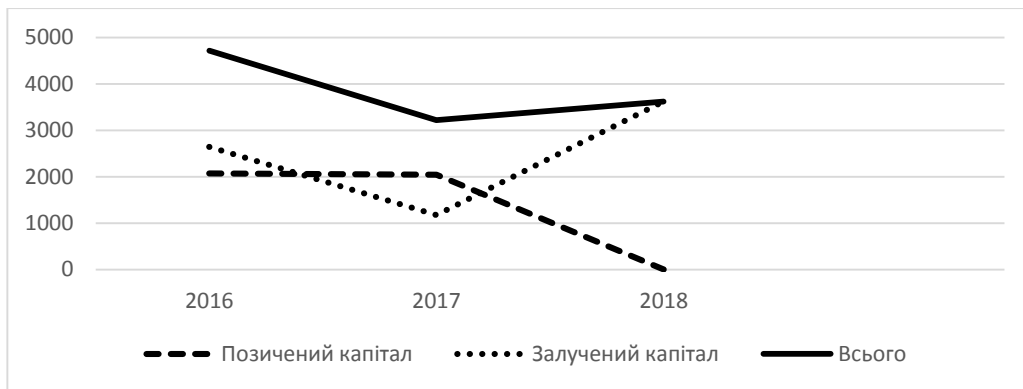

Рис. 2.9 – Динаміка зовнішніх джерел фінансування ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018 рр.

В структурі поточних зобов'язань за розрахунками, основну масу займають зобов'язання з оплати праці та з розрахунками до бюджету. Проілюструємо по роках структуру залучених коштів підприємства.

Розглянемо структуру залученого капіталу підприємства за 2016 р. на рис. 2.10.

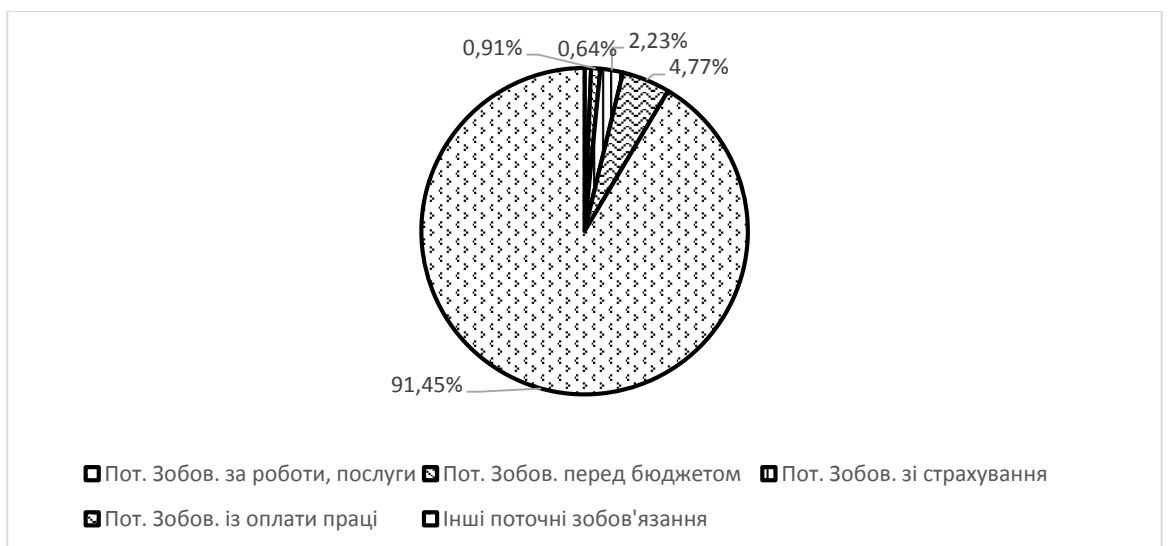

Рис. 2.10 – Структура залученого капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016 р.

За 2017 р. структуру залученого капіталу підприємства розглянуто на рис. 2.11.

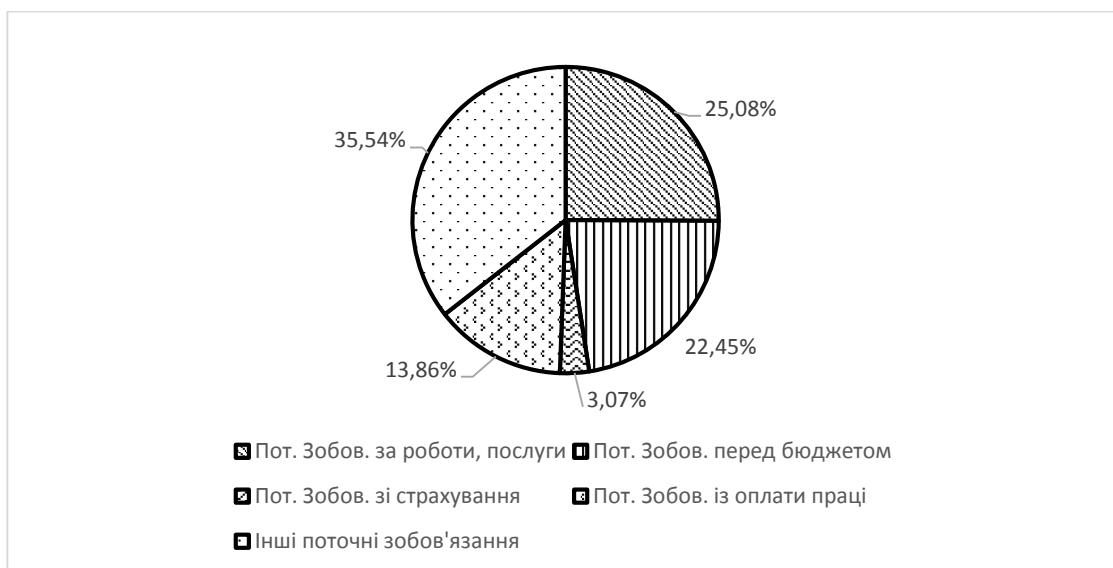

Рис. 2.11 – Структура залученого капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2017 р.

За 2018 р. структуру залученого капіталу підприємства розглянуто на рис. 2.12.

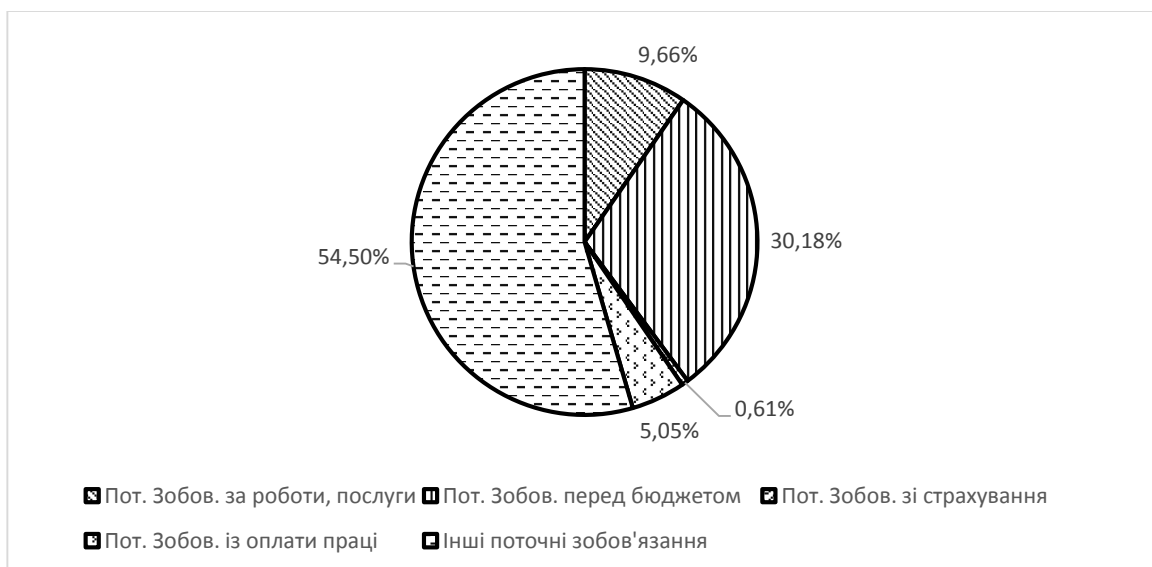

Рис. 2.12 – Структура залученого капіталу ПП «Ленфорд Дніпро» за 2018 р.

Таким чином, проаналізувавши джерела фінансування підприємства, ми бачимо, що головним джерелом є зовнішні кошти, тому може виникнути ризик різкого зменшення об'ємів джерел фінансування в наступному періоді. Це відбувається із-за того, що збільшення об'ємів фінансування із зовнішніх джерел посилює фінансову нестабільність підприємства та підвищує ступінь його фінансових ризиків.

Висновки до розділу 2

За результатами аналізу ПП «Ленфорд Дніпро», можемо зробити наступні висновки. Основними видами діяльності якими займається підприємство на даний момент є вирощування зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур.

Показники рентабельності вказують на те, що основна частина розвитку, збільшення обсягів виробництва та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів припадає на 2017-2018 р.. Так наприклад рентабельність капіталу (активів) збільшилось із 0,05 в 2016 р. до 0,38 в 2018 р. Рентабельність власного капіталу також має зростаючий характер отримавши в 2016 р. значення 0,07, а в 2017 0,46, тобто маємо значний ріст та незначний спад в 2018 р.

Впродовж 2016-2018 рр. коефіцієнт автономії перевищує нормативне значення та має зростаючу тенденцію. Тобто це значить, що підприємство все більше починає використовувати внутрішні джерела фінансування. Майже всі показники фінансової стійкості відповідають нормативним значенням. Невелике відхилення можемо спостерігати в коефіцієнті покриття запасів. Він відхилився від нормативного значення на 0,02 в 2016 р. та на 0,01 в 2017 р.

Коефіцієнти ліквідності також відповідають нормативному значенню, адже її показники мають зростаючий характер. Наприклад коефіцієнт поточної

ліквідності в 2016 р. становив 2,84, в 2017 р. вже 3,89, а в 2018 р. збільшився до 5,72.

Підприємство використовує, як власні джерела фінансування, так і зовнішні. Згідно балансу, статутний капітал підприємства не змінився протягом 2016-2018 рр. Значну частку у власному капіталі підприємства займає нерозподілений прибуток, який із 2016 р. по 2018 р. збільшився із 4048 тис. грн. до 25295 тис. грн. Це говорить про те, що підприємство має прибутки та нарощує власні джерела. Також підприємство використовує і зовнішні джерела фінансування. Найбільше воно використовує залучений капітал ніж позичковий. Це спостерігається в зобов'язаннями за товари та послуги і за розрахунками з бюджетом у 2017-2018 рр. Значну частку посідають інші поточні зобов'язання.

3 ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Шляхи попередження неефективного використання фінансових джерел

Фінансові ресурси та їх джерела формування мають значний вплив на забезпечення ефективної виробничої діяльності підприємства. Достатній рівень фінансових ресурсів забезпечує безперервність виробничої діяльності підприємства. Ефективна структура розподілу фінансових ресурсів призводить до зростання конкурентоспроможності підприємства та його продукції. Стабільні джерела фінансування зміцнюють його платоспроможність в кращий бік.

Процес фінансування підприємства не може бути успішним у разі їх неефективного використання, що буде мати вплив на результати діяльності підприємства.

Фінансове забезпечення виробничої діяльності підприємства проводиться за допомогою наступного: фінансового планування, за допомогою якого можливо визначити обсяги та джерела фінансових ресурсів, обсяги збуту продукції та економічне становище підприємства. [55].

Формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства є складним та важливим елементом формування капіталу підприємства. [13].

Тлумачення поняття «стратегія» є безліч. Зазвичай при вирішенні різних питань, спочатку розглядають те, що певні науковці мали подібний досвід. Розглянемо які п'ять підходів до тлумачення поняття «стратегія» пропонує канадський економіст Мінцберг Г.: [77]

1) Стратегія як спритний прийом (спритний прийом, свого роду «маневр», що вживаються з метою перехитрити противника або конкурента);

2) Стратегія як план (стратегія є план, якийсь вид свідомо і навмисно розробленої послідовності дій, вказівна лінія (або ряд таких ліній), якої дотримуються у конкретній ситуації);

3) Стратегія як патерн (принцип поведінки, стійка схема дій; стратегія – і заздалегідь продумана, і така, що формується з ходом розвитку подій, – є певна послідовність у поведінці);

4) Стратегія як позиція (співвідношення організації із зовнішнім середовищем, тобто стратегія стає опосередковуючою силою, або «посередником»);

5) Стратегія як перспектива (концепція; винахід, фантазія, продукт чиеїсь уяви, незалежно від того, розробляється вона навмисно для регулювання поведінки в майбутньому або ж вилучається з минулого досвіду).

Для попередження неефективного використання джерел фінансування підприємства не обхідно будувати його структуру згідно цілей та критеріїв оптимізації підприємства в майбутньому. Таких цілей на підприємстві може бути декілька. Сукупність цих цілей визначається сукупністю фінансових ресурсів, які підприємство використовує у своїй діяльності. Прикладами таких цілей є:

- збільшення доходу власників;
- забезпечення контролю на підприємстві.

Спираючись на дані цілі, керівництво буде зацікавлене у залученні найбільшого обсягу фінансових ресурсів підприємства. Таким чином, це забезпечить ефективний та швидкий розвиток підприємства зі збереження стабільного обсягу прибутків.

Для нарощування обсягів виробництва підприємства необхідно збільшувати суму власного капіталу. Його збільшення призведе до скорочення обсягів залучених коштів також підвищить його фінансову незалежність [56].

При дефіциті фінансування, що може призвести до негативних наслідків, підприємству потрібно розробляти політику джерел утворення фінансових ресурсів підприємства. Якщо на підприємстві буде достатньо

фінансових ресурсів, це призведе до підвищення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства [57].

Фінансовий менеджмент включає в себе оптимізацію фінансових ресурсів підприємства. Саме ефективність фінансового менеджменту буде впливати на ефективність формування фінансових ресурсів підприємства. Українські підприємства мають невисокий рівень фінансового менеджменту. Це проявляється в наступному:

- неналагоджена система взаємодії керівників із працівниками;
- відсутністю або недостатнім рівнем досвіду у фінансовому управлінні підприємства.

Також зазвичай фінансові менеджери підприємства, не володіють досвідом практичного застосування фінансового аналізу за якого саме й приймаються управлінські рішення.

Вирішити проблему із недостатньою кваліфікацією менеджерів можна за допомогою проведення бізнес-тренінгів, введенням системи фінансового контролінгу та впровадженні ефективної інформаційної системи [58].

Підприємство використовуючи у своїй діяльності лише власний капітал, має високу фінансову стійкість, але воно не має збільшення прибутку. І навпаки підприємство використовуючи також залучені кошти, має можливість приросту своєї рентабельності та рентабельності фінансових ресурсів, також воно підвищує фінансовий потенціал, але таке підприємство також має невисоку фінансову стійкість [59].

Для постійного розширення діяльності підприємства в майбутньому потрібно збільшувати розміри власного капіталу. Збільшити розміри власного капіталу можна шляхом накопичення нерозподіленого прибутку, що ми й можемо спостерігати на ПП «Ленфорд Дніпро». Також це можна зробити шляхом залучення коштів на підприємство від його власників [56].

Велику роль у формуванні фінансових ресурсів на підприємстві займає саме вибір джерела фінансування, так як зазвичай на практиці підприємство не може використовувати всі джерела їх формування. Наприклад

неможливістю одержання державних субсидій чи нереальними ставками відсотків по кредитах банків.

Важливим джерелом формування і підтримки на необхідному рівні власних фінансових коштів є амортизаційні відрахування і повне відновлення основних фондів підприємства [60].

В процесі вибору стратегії фінансування потрібно звернути увагу на наступне, так як воно буде впливати на ефективність діяльності підприємства:

- джерела фінансування повинні забезпечувати ресурсами підприємство в повному обсязі;
- періоди надходження фінансових ресурсів;
- терміни повернення фінансових ресурсів;
- обсяги надходження фінансових ресурсів.

Звісно при виборі джерел фінансування існують недоліки. Вони не дають прийняти найкраще рішення. Основними з таких недоліків є:

- ігнорування додаткових витрат при розрахунках, так як зазвичай береться до уваги лише плата за користування позичковими коштами, сума додаткових витрат може бути значною;
- ігнорування часу при довгостроковому фінансуванні, адже це може вплинути на вартість позичкових коштів;
- критерій оптимізації зазвичай не обґрунтовуються.

Вищеперераховані недоліки впливають на короткострокове і довгострокове забезпечення однаково. Але при довгостроковому забезпеченні значущість та вплив даних недоліків є суттєвим.

Під час використання окремих підходів до структури ресурсів підприємства можемо отримати різні результати. Таким чином для ефективнішого фінансування та уникнення недоліків необхідно розглядати вартість фінансових ресурсів. Тобто потрібно розглянути кошти, що виплачуються за використання залучених ресурсів протягом терміну їх використання.

Існують комплексні рішення щодо оптимізації джерел фінансування підприємства. Одна з таких моделей дає змогу не лише проведення оптимізації структури фінансових ресурсів, а ще й надає змогу оптимізувати структуру позичкового капіталу. Але така модель зазвичай використовується при створенні нового підприємства чи під час реінвестування прибутку.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства фінансування активів буде відбуватись за рахунок власного капіталу чи довгострокового кредиту. Фінансування змінної частини активів буде відбуватись за рахунок кредитів, довгострокового, товарного або за допомогою кредиторської заборгованості підприємства. Виходячи із вище сказаного, маємо наступне: така модель створить на підприємстві більш ефективнішу та раціональнішу діяльність, що буде забезпечувати йому зростання рентабельності власного капіталу, збільшення фінансової спроможності та мінімізує фінансові ризики.

Велику увагу приділяють структурі джерелам формування фінансових ресурсів. Залучені джерела в виробничій діяльності підприємства додають йому витрат за сплату відсотків по кредитах, дивідендів. Це призводить до проблем із ліквідністю балансу підприємства [61].

В процесі виробничої діяльності підприємствам необхідно отримувати фінансові ресурси у достатньому обсязі, це залежить від обігу його активів та пасивів. Звичайним варіантом передбачено, що підприємство буде фінансуватись за допомогою довгострокових пасивів.

Наступним видом джерелом фінансування є нерозподілений прибуток підприємства. Підприємство, що має достатню суму власних ресурсів може бути забезпечено подальшим розвитком. Високий рівень даного фінансування позитивно впливає на стан підприємства [62].

Головною проблемою формування фінансових ресурсів є те, що українські підприємства мають низьку інвестиційну привабливість. Це відбувається із-за наступних чинників:

- висока зношеність основних засобів;
- використання застарілих технологій;

- низький рівень попиту на продукцію;
- низька конкурентоспроможність.

Так наприклад низька конкурентоспроможність виникає із-за недостатнього обсягу фінансування для того, щоб оновити виробниче обладнання.

Ще однією проблемою являється нестача ресурсів для фінансування діяльності підприємства. Тобто впливає, що довгострокові ресурси підприємства будуть використані для вирішення поточних завдань. Звідси впливає наступний результат: покращення поточної платоспроможності, але в довгостроковому періоді фінансова стійкість знижується [58].

Підприємство не має змоги спочатку залучити кошти, а потім перетворити їх у фінансові ресурси. Це відбувається із-за:

- того, що фактично кошти на підприємство не надходять просто так, вони являють собою товаром або зобов'язанням підприємства;
- усі кошти, що залучаються мають свій конкретний напрямок використання.

В умовах виробництва, підприємству не вигідно утримувати залучені кошти, адже чим швидше вони потраплять в обіг, тим більше прибутку підприємство отримає у майбутньому. Звідси впливає, що чим довше залучені кошти знаходяться на рахунках підприємства, тим більше шанс отримати непередбачувані збитки [60].

Також важливим фактором впливу на формування фінансових ресурсів підприємства є податкова система. Її функціонування залежить від узгодженості складових податкового механізму. При цьому одним з напрямів для вирішення завдання формування ресурсів підприємства в сучасних умовах є розроблення та побудова принципів системи податкових ставок [63].

В нашій країні, на жаль, податкове законодавство недосконале. Таким чином не є можливим визначити її вплив (податкової системи), на формування джерел фінансових ресурсів [64].

Цінні папери посідають також важливе місце в процесі формування ресурсів підприємства, адже вони забезпечують економіку фінансовими ресурсами. Тому важливо розвивати інфраструктуру ринку цінних паперів.

Звідси випливає, що завданнями сучасної інфраструктури ринку цінних паперів повинна не лише вирішувати питання щодо залучення додаткових фінансових ресурсів, а й щодо компенсування інфляційного тиску. Кошти підприємства мають бути направлені на інвестиції, а не на задоволення поточного споживання. Згідно із цим, можемо сказати, що з допомогою ефективної інфраструктури ми зможемо направити кошти на фондовий ринок для забезпечення ресурсів та ліквідності. Також для розширення бізнесу емітентів цінних паперів [65].

Дивлячись на вищесказане, можна зробити висновок, що для підприємства не існує єдиного, ефективного зовнішнього джерела фінансування, адже підприємства, мають використовувати декілька видів залучених фінансових ресурсів. Наступним таким видом є лізинг. Нажаль на підприємствах України він використовується не настільки активно, як наприклад в країнах ЄС. ПП «Ленфорд Дніпро» все більше вивчає цей напрям, адже має у власності застаріле обладнання та нестачу коштів на їх оновлення. Тобто таке джерело фінансових ресурсів несе в собі значний потенціал [66].

Також доцільно віднести до методів формування фінансових ресурсів на підприємстві податкове і фінансове планування. Такі методи допоможуть реалізувати функції фінансових ресурсів та проявити їх суть.

Згідно даного методу, виходить, що інтереси підприємств та держави співпадають, адже обидві сторони зацікавлені в зміцненні фінансової незалежності.

Економічне зростання підприємства і виробництво залежить від ефективного вирішення податкових питань при формуванні його стратегії розвитку [67].

Визначимо проблеми, що впливають на формування джерел фінансових ресурсів:

- низький рівень інвестиційної привабливості підприємства;
- низький рівень фінансової прозорості;
- низький рівень підготовки спеціалістів;
- відсутність цілісної системи фінансового управління підприємством [58].

Визначимо, які ризики будуть перешкоджати ефективному формуванню стратегії фінансування підприємства: [73-74]

- нестабільність політичної ситуації у країні, ризик несприятливих соціально– політичних змін у країні, регіоні, області;

- ризики, пов’язані із погіршенням відносин із країнами і, як наслідок, ризики, пов’язані із регулюванням зовнішньоекономічної діяльності;

- виробничо–технологічні ризики, пов’язані із складністю адаптації нової техніки і технології до діючого виробничого процесу, можливість браку тощо;

- ризики, пов’язані із неточністю, неповнотою або викривленням інформації щодо фінансового стану партнерів та інших учасників бізнесу;

- ризики, пов’язані із збалансованістю інтересів усіх учасників (власників, менеджменту, партнерів), із узгодженням загальної стратегії підприємства і його можливостей.

Для запобігання неефективного використання джерел фінансування та для їх удосконалення можна запропонувати наступне:

- підвищення кваліфікації знань спеціалістів, які причасні до управління фінансовими ресурсами підприємства;

- розробка нових підходів до управління у сфері фінансування підприємства;

- створення інформаційного забезпечення на підприємстві;

- ефективний вибір джерел фінансування за допомогою аналізу вартості залучення ресурсів для кожного із джерел;

- поступове та постійне залучення фінансових ресурсів на підприємство;

– контроль за станом фінансових ресурсів.

Якщо підприємство буде дотримуватись даних рекомендацій, то за короткий проміжок часу воно зможе уникнути неефективного використання фінансових джерел, оптимізувати їх та підвищити фінансову стійкість.

3.2 Стратегічні проблеми та можливості залучення фінансових ресурсів фінансування підприємств

Стратегія фінансування підприємства трактується як сукупність стратегічних рішень, що орієнтовані на формування, розподіл та ефективне використання фінансових ресурсів з метою збільшення вартості підприємства. Відповідно цього можна сказати, що необхідна така стратегія фінансування, яка б дозволила досягти поставлених цілей на підприємстві.

Для того, щоб обрати необхідну стратегію залучення фінансових ресурсів підприємства, необхідно дотримуватись певних критеріїв. До таких критеріїв належать:

- прибутковість операційної діяльності;
- достатній рівень інвестицій для зростання активів підприємства;
- ризик вкладення капіталу у зв'язку з динамічністю зміни ціни капіталу.

Дані критерії ґрунтуються на характеристиках прибутковості, а також ринкових умовах.

У процесі діяльності підприємство повинно обрати оптимальні варіанти нарощування капіталу, за допомогою зовнішніх чи внутрішніх джерел. При розпорядженні фінансами підприємства необхідно з'ясувати:

- яку частку прибутку, після сплати податків, необхідно направити на розвиток підприємства, його виробництва, технічне переоснащення;
- як потрібно використати кошти, наприклад на закупівлю обладнання чи придбання акцій іншого підприємства;

- куди спрямувати кошти, чи потрібно купувати понад потреб для виробництва матеріалів, чи купувати їх у міру потреби;

- збільшити статутний фонд за рахунок додаткової емісії акцій чи звернутися за кредитом до банку.

Правильне розпорядження фінансами є важливим чинником для забезпечення ефективного вирішення завдань підприємства. Стратегія фінансування підприємства буде залежати від джерел його фінансування та реалізації цілей компанії. Тому можна умовно визначити два види стратегій:

- стратегія самофінансування;
- інвестиційна фінансова стратегія.

Перша передбачає такий розподіл отриманих прибутків, з яким більша частина йде на збільшення обсягів виробництва та зростання вартості підприємства. Перевагами даної стратегії є єдині стандарти із процесами підприємства.

Друга передбачає наявність інвестиційного проекту, який спирається на досягнення фінансових показників в майбутньому. Такий вид стратегії потребує розробки інвестиційного проекту, його реалізацію та оцінку ефективності його реалізації.

Підприємство являється ефективним, якщо воно фінансово стійке. Це досягається з допомогою збільшення обсягу власних фінансових ресурсів, шляхом зменшення витрат, реалізацію майна, скорочення обсягів виплат по дивідендам, скорочення зовнішніх та інших програм виробничого підприємства, які фінансуються за рахунок прибутку, оптимізації інвестиційної активності [68].

Таким чином підвищення фінансової стійкості підприємства можливе за рахунок реструктуризації за такими напрямками:

- розподіл прав власності для визначення інтересів учасників;
- ліквідація неприбуткових виробництв та активів.

Головним напрямком використання фінансових ресурсів є фінансування витрат підприємства витрат на реалізацію. Стратегічне управління

фінансовими ресурсами підприємства забезпечує йому необхідний рівень фінансування для його розвитку.

Основною метою при формуванні фінансових ресурсів є задоволення його потреб, що будуть забезпечувати зростання в майбутньому періоді. Формування фінансових ресурсів будується на наступних принципах: [69]

- необхідно враховувати майбутні перспективи виробничої діяльності підприємства. Забезпечення формування фінансових ресурсів досягається завдяки довгостроковому плануванню;

- необхідно виділити серед загальної кількості фінансових ресурсів частину, яку потрібно спрямовувати на інвестиційні ресурси.

- необхідно забезпечувати оптимальну структуру джерел формування із погляду фінансової безпеки підприємства;

- необхідно забезпечувати мінімальну вартість залучення фінансових ресурсів. Даний процес сприяє зростанню рівня рентабельності підприємства.

Власні кошти підприємства зазвичай, використовуються для розширення виробництва та модернізацію обладнання. Як зазначалось вище, найкращим джерелом для подібного фінансування являється нерозподілений прибуток. Але часто можна зустріти ситуацію із його нестачею, тому підприємство використовує позикові кошти. Прикладом такого джерела є: кредит, лізинг, оренда та позики.

Стратегічне управління фінансами на підприємстві, являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства. Здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві відбувається в чотири етапи:

- 1) Вивчення та визначення обсягів формування ресурсів для досягнення цілей у запланований період;

- 2) Вивчення та визначення джерел формування ресурсів;

- 3) Вивчення достатності фінансових ресурсів, що сформовані на підприємстві за звітній період;

4) Оптимізація співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних і позикових фінансових ресурсів.

Основними проблемами при стратегічному управлінні фінансовими ресурсами підприємства є:

- дефіцит грошових коштів;
- бюджетування;
- управління фінансовими потоками;
- антикризове управління;
- розробка стратегій фінансово-економічного характеру;
- управління витратами.

Дефіцит одного із фінансових ресурсів, може призвести до порушення діяльності підприємства в цілому. Це призведе в свою чергу до зменшення прибутку.

Також це стосується і профіциту іншого фінансового ресурсу, так як його надлишок буде являти собою нестачу іншого [55].

Підвищення рівня рентабельності є показником ефективного використання підприємством своїх фінансових ресурсів. На дану ефективність буде впливати стан економіки, адже у сучасних умовах діяльність вона кризова не залежно від діяльності підприємства.

Для таких випадків на підприємствах існують резерви, вони слугують для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. До таких резервів належать: покращення систем розрахунків, контроль за оборотом коштів, під час проведення розрахунків, удосконалення організації продажу [70].

Для ефективного використання фінансових ресурсів підприємства, необхідно розглянути наявні підходи до управління ними.

Також використання фінансово-ресурсного потенціалу підприємства базується на концепціях, методах, механізмах та інструментах, що передбачають у своїй діяльності підвищення її ефективності.

Реалізуємо це в табл. 3.1. [12]

Таблиця 3.1 – Підходи до управління фінансовими ресурсами

Концепції, методи, механізми та інструменти	Характеристика	Зв'язок з управлінням фінансовими ресурсами
Системний підхід	Заснована на загальній теорії систем, що вказує на специфіку, сутність об'єкту управління як системи та усі взаємозв'язки із іншими господарськими системами	Дозволяє розглядати процес управління фінансовими ресурсами підприємства як систему взаємопов'язаних елементів, на основі обліку властивостей системи, її складових і синергетичного ефекту
Стратегічний менеджмент	Управління, засноване на цілях, формуванні та реалізації стратегій, спрямованих на досягнення поставлених цілей	Сприяє реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами в нових ринкових умовах
Концепція фінансової безпеки	Містить сукупність теоретичних положень стратегій, елементів, що забезпечують фінансову безпеку господарської діяльності	Забезпечує довготривалу стійкість фінансових відносин підприємств, досягається безпека підприємства
Управління надійністю	Управління, засноване на виявленні причин порушення надійності роботи підприємства	Сприяє підвищенню фінансової безпеки, виявленню специфічних ризиків надійності підприємства
Бюджетування і внутрішній аудит	Бюджетування являє собою механізм управління фінансовими ресурсами підприємства на основі бюджету окремих підрозділів.	Сприяють реалізації функцій антикризового управління, спрямованого на фінансову стійкість підприємства
Управління ризиками	Управління, засноване на ідентифікації, моніторингу і мінімізації ризиків	Дозволяє виявити і нівелювати ризики, які властиві процесу управління фінансовими ресурсами

Значимість проблем управління формуванням та використанням фінансових ресурсів підвищується у зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, дестабілізацією фінансового ринку і структурними змінами капіталу, які викликані змінними банківськими, відсотками та курсами валют на фоні інфляції, яка не припиняється зниженням централізованого фінансування, складністю інформаційного забезпечення, що постійно зростає [72].

Стратегічні проблеми на підприємстві, що вирішуються шляхом ефективного залучення та використання фінансових ресурсів це створення та

підвищення конкурентоспроможної бази підприємства, зростання обсягів виробництва та реалізації, покращення показників прибутковості та збільшення ринкової вартості підприємства.

Для ефективного стратегічного фінансування ресурсами підприємство необхідно постійно вдосконалювати та розвивати. Показником ефективності діяльності підприємства є оптимальне та ефективне використання його фінансових ресурсів. Саме ефективне використання фінансових ресурсів є головним завданням економістів підприємства при розв'язанні проблем у формі фінансового планування діяльності підприємства. Визначення напрямів використання фінансових ресурсів, які належать фінансовим менеджерам, стосуються лише активної частини коштів, тобто грошей [73].

Не дивлячись на те, що зазвичай ефективне використання фінансових ресурсів оцінюють в розмірі максимально отриманої вигоди (прибуток), його також оцінюють за правильним розподілом. Це призведе до оптимального співвідношення ресурсів до отримання максимального результату від їх використання.

Значна кількість підприємств має виокремити не тільки цілі, але й стратегії своєї діяльності. В сучасних умовах успіху досягають підприємства, що заздалегідь визначили стратегію свого розвитку, зокрема фінансову стратегію [71].

Розроблення фінансової стратегії на підприємстві зазвичай розпочинають із встановлення мети. Від даної мети буде залежати період, на який розробляється фінансова стратегія, необхідні для прийняття рішення про вибір конкретної стратегії.

Фінансові ресурси підприємства разом із матеріальними та трудовими забезпечують підприємство необхідними ресурсами, а саме тому визначення ефективних напрямів використання вимагає обдуманих та чітких управлінських рішень [74].

Нестача одного із фінансових ресурсів призводить до порушення діяльності підприємства, що призводить до зменшення прибутку. Теж саме і

стосується надлишку фінансового ресурсу, адже надлишок одного з них є нестачею для іншого [55].

Стратегічне планування залучення фінансових ресурсів буде засновуватись на майбутніх завданнях підприємствах. Основним завданням підприємства, що підвищує ефективність є збільшення прибутковості капіталу і обсягу виручки. Збільшення суми прибутку та підвищення показників рентабельності можна досягти за допомогою наступного:

- збільшення обсягів реалізації продукції;
- позбутися перевитрат по сировині і матеріалах, загальновиробничих витрат, втрат від браку;
- скорочування позареалізаційних витрат;
- необхідно реалізовувати невикористані матеріали та устаткування;
- займатись модернізацією виробництва;
- необхідно використовувати прогресивні форми організації праці;
- спрямовувати стратегію і тактику діяльності підприємства.

Для формування стратегії фінансування підприємства потрібно відповісти на наступні запитання:

- визначити стратегію розвитку;
- вибрати спосіб розвитку;
- сформувати діловий портфель.

Визначення напрямку стратегії розвитку підприємства здійснюється індивідуально в кожному конкретному випадку. Фактором, який становиться вирішальним в даній задачі є стратегічні цілі підприємства. Визначення стратегії це процес, який враховує всі аспекти функціонування підприємства, як зовнішні так і внутрішні, здійснює планування підприємницьких та функціональних дій, що треба реалізувати для довготривалого успіху підприємства [24].

Під час стратегічного планування головні цілі підприємства встановлюються вищим керівництвом та узгоджуються з усіма підрозділами. Планові служби пропонують кожному виробництву варіанти початкових

показників валового і чистого прибутку на довгостроковий період. Після їх розгляду підрозділи висувають свої пропозиції, тим самим створюючи необхідні передумови для вироблення спільних цілей стратегічного планування. У затверджених планах передбачаються загальні цілі фірми, її місце на регіональному ринку, організаційна структура управління, кадрова політика, виробнича стратегія, вибір нової продукції, загальна політика збуту, фінансові результати, обсяг інвестицій тощо [26].

Серед основних проблем під час формування стратегії розвитку є саме вибір способу розвитку підприємства, який пов'язаний із відсутністю чітких визначень та характеристик стратегічних альтернатив у вирішенні певної задачі. Але для раціонального вибору способу подальшого розвитку варто провести діагностику підприємства. На початку важливим етапом є вивчення зовнішнього середовища. Він являє собою безперервний процес спостереження, вивчення і контролю за зовнішніми впливами на підприємство. Це робиться для того, щоб в майбутньому своєчасно та однозначно визначити можливості та загрози для підприємства. Для розробки та здійснення стратегії велике значення має аналіз ринкових чинників, які через свою постійну мінливість можуть безпосередньо вплинути на успіх або крах підприємства. Мова йде про мікроекономічний аналіз попиту, пропозиції та рівня конкуренції [27].

Під час формування ділового портфелю підприємства, відбувається наступні 2 етапи:

- 1) Визначається напрямок діяльності;
- 2) Деталізація на стратегічних зонах господарювання.

Такий підхід заснований на принципі ітеративності стратегічного планування. Процес формування ділового портфелю процес творчий, який не можливо реалізувати без ітерацій упродовж періоду планування. Принцип ітеративності означає, що на кожному етапі план оцінюють за допомогою критеріїв, що вказують на спосіб виміру бажаних цілей. Досягти мети можна різними способами. Це надає змогу розробляти альтернативні варіанти

стратегічних планів, які повинні бути послідовно піддані фізичному (ресурсному), економічному (щодо мінімізації вартості) і фінансовому аналізу реалізації [26].

Висновки до розділу 3.

Фінансові ресурси та їх джерела формування мають значний вплив на забезпечення ефективної виробничої діяльності підприємства. Для попередження неефективного використання джерел фінансування підприємства необхідно будувати його структуру згідно цілей та критеріїв оптимізації підприємства в майбутньому.

До сукупності цілей, які підприємство прагне досягти є:

- збільшення вартості підприємства;
- збільшення рівня прибутку;
- збільшення доходу власників;
- уникнення неефективного використання фінансових ресурсів шляхом контролю за показниками підприємства(рентабельність, тощо).

Також розглянувши основні проблеми, що виникають при залучені фінансових ресурсів визначили:

- невизначеність цілей призводить до неефективного розподілу фінансових ресурсів;
- ігнорування додаткових витрат при позикових коштах, при довгостроковому фінансуванні;
- низька інвестиційна привабливість Українських підприємств.

Правильне формування стратегії залучення фінансових ресурсів на підприємство має визначальний характер у майбутній діяльності підприємства. За рахунок залучених коштів підприємство нарощує об'єми виробництва та удосконалює устаткування. Також за рахунок визначення залучених коштів та їх своєчасним поверненням підприємство стає більш

привабливим для інвесторів, що відкриває нові джерела фінансування підприємства.

Для формування стратегії фінансування підприємства потрібно відповісти на наступні запитання:

- визначити стратегію розвитку;
- вибрати спосіб розвитку;
- сформувати діловий портфель.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра наведено аналіз та вирішення завдань, що полягають у розвитку теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо ефективного залучення фінансових ресурсів на ПП «Ленфорд Дніпро».

В процесі вивчення теоретичної бази джерел фінансування велику увагу потрібно приділяти цілям яких прагне досягти підприємство, адже від них будуть залежати напрямки використання власних чи позичкових коштів.

Для ефективного використання фінансових ресурсів підприємства необхідно дотримуватись базових принципів, таких як:

- плановість;
- стійкість;
- незалежність;
- маневреність;
- контроль.

Саме до джерел фінансування відносять: внутрішні, зовнішні та комбіновані. До внутрішніх джерел можемо віднести: амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток, кошти акціонерів, внески членів трудового колективу, кошти від емісії акцій та цінних паперів, кошти від продажу та оренди майна підприємства. До зовнішніх джерел відносять: іноземні інвестиції, лізинг, банківські позики, кошти страхового чи пенсійного фонду, кошти державного та місцевих бюджетів, благодійних та позабюджетних фондів.

Важливим показником при фінансуванні є фінансова стійкість підприємства. Ми визначили, що підприємство, яке використовує в основному власний капітал має найвищу фінансову стійкість, але воно таким чином обмежує темпи свого розвитку і не використовує фінансові можливості приросту прибутку. Позиковий капітал дає змогу розшири обсяг господарської

діяльності підприємства, також забезпечити більш ефективне використання власного капіталу і в кінцевому результаті збільшити ринкову вартість підприємства.

Із формуванням джерел фінансування пов'язують також стратегію розвитку та діяльності підприємства. Правильно обрана стратегія, є результатом ефективного механізму управління джерелами фінансування підприємства, оскільки вона накопичує та використовує технічний, фінансовий, виробничий та організаційний потенціал підприємства.

Проаналізувавши діяльність ПП «Ленфорд Дніпро» за 2016-2018рр. ми визначили, що:

- показники рентабельності зростає протягом досліджуваного періоду, тобто це вказує на покращення окупності вкладених коштів;

- показники ділової активності мають зростаючий характер протягом 2016-2017рр., в 2018 р. деякі із них дещо зменшились, але різниця мізерна;

- ПП «Ленфорд Дніпро» можна назвати фінансово стійким підприємством, адже показники фінансової стійкості знаходяться в межах нормативу;

- показники ліквідності підприємства вказують на здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Аналізуючи підприємство, ми можемо спостерігати їх зростання протягом 2016-2018 рр. Наприклад розрахунок коефіцієнту поточної ліквідності вказує на можливість підприємства своєчасно погасити всі свої зобов'язання;

- за 2016-2018 рр. коефіцієнт автономії перевищує нормативне значення, це вказує на збільшення обсягів використання внутрішніх джерел фінансування.

Проаналізувавши структуру фінансових ресурсів ПП «Ленфорд Дніпро», визначили, що протягом досліджуваного періоду прибуток підприємства збільшується. Це надає змогу змінити величину власного капіталу у формуванні джерел фінансування, що ми і спостерігаємо. Хоча позики відіграють значну роль у формуванні джерел фінансових ресурсів

підприємства, ПП «Ленфорд Дніпро» використовує короткострокові кредити лише протягом 2016-2017 рр., щодо залучених коштів то їх обсяг зменшується протягом періоду.

При формуванні ефективної стратегії фінансування підприємства виникають певні проблеми, що призводять до неефективного використання фінансових ресурсів у майбутньому. На ПП «Ленфорд Дніпро» були визначені наступні перешкоди до формування ефективної стратегії фінансування:

- недостатній рівень кваліфікації працівників;
- ігнорування розрахунків додаткових витрат, що призведе до більших витрат;
- кошти, що надходять до підприємства не завжди мають конкретну ціль для якої вони залучались, тобто коштами, які направлені на оновлення обладнання, можуть розраховуватись за поточні зобов'язання;
- поряд із іншими підприємствами, воно має низьку інвестиційну привабливість, це виникає із-зі ризиків не окупності, застарілого обладнання та підходів до організації виробничого процесу.

Для уникнення неефективного фінансування необхідно враховувати наступне:

- чітко визначати цілі підприємства та напрямки їх досягнення;
- чітко розподіляти фінансові ресурси, тобто розподілити, що буде направлено на розвиток та інвестиції, що на дивіденди та на витрати;
- якщо підприємство прагне збільшувати об'єми виробництва за рахунок зовнішніх джерел фінансування, то їх потрібно чітко структурувати, адже зазвичай, довгострокові кредити йдуть на виплати поточних зобов'язань, що призводить до нестачі власних ресурсів у майбутньому для модернізації чи оновлення обладнання;
- підвищити рівень кваліфікації працівників пов'язаних із фінансовими ресурсами для більш ефективного їх використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Філімоненков О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ, 2005. 397 с.
2. Господарський кодекс України.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 19.10.2019).
3. Гриньова В., Коюда В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Харків, 2004. 431 с.
4. Хачатурян С. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. *Фінанси України*. 2003. С.77–81.
5. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д., Нам Г. Г. Фінанси підприємств : підручник. Київ, 2000. 458 с.
6. Зятковський І. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 362 с.
7. Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств. Тернопіль. 2012. 260 с.
8. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства. Київ : Знання, 2000. 294 с.
9. Партин Г., Загородній А. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Львів. 2003. 265 с.
10. Воробйов Ю. М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2013. С. 77–85.
11. Марченко А. А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів *Фінанси України*. 2012. С. 102–109.
12. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2013. № 47. С. 277–283.
13. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент. Київ : Ніка – Центр, 2008. 656 с.
14. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 320с.

15. Лайко П. А., Мних М. В. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Знання України, 2004. 428 с.
16. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua> (дата звернення: 19.09.2019).
17. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Харків : ХНЕУ, 2006. 110 с.
18. Організація бухгалтерського обліку : підручник / за ред. Ф. Ф. Бутинця, Житомир : ПП «Рута», 2002. 592 с.
19. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІОС, 2001. 416 с.
20. Дмитренко Е. Д., Завіруха І. В. Відтворення основних фондів в сучасних умовах: форми, види та джерела. Київ : ДПК, 2011. 122 с.
21. Економіка підприємства : підручник / за ред. П. Г. Перерви, М. І. Погорєлова. Харків. 2008. 691 с.
22. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. Львів : Центр Європи, 1997. 576 с.
23. Кукушкін О. М. Сутність поняття «Стратегія розвитку підприємства». *Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету*, 2005. С. 220–227.
24. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 699 с.
25. Ковтун О. І. Стратегія підприємства : навч. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2007. 324 с.
26. Усик С. П. Вибір стратегії розвитку з урахуванням ступеня готовності підприємства до стратегічних змін. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 6. С. 14–18
27. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2006. 396 с.
28. Міністерство юстиції України.
URL : <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch> (дата звернення: 25.10.2019).

29. Герасимчук В., Розенплентер А., Кривда В. Економіка та організація виробництва : підручник. Київ : Знання, 2007. 677 с.

30. Подольська В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 487 с.

31. Костенко Т. Д., Підгора Є. О., В. С., Панков В. А., Герасимов А. А., Ровенська В. В. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.

32. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2000. 460 с.

33. Чугунов І. Я. Фінанси України. Київ. 2006. 139 с.

34. Закон «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98/ed19980331/find?text=%C4%B3%EB%EE%E2%E0+%E0%EA%F2%E8%E2%ED%B3%F1%F2%FC> (дата звернення: 31.10.2019).

35. Матковський С. О., Гринькевич О. С., Сорочак О. З., Гальків Л. І. та ін. Статистика підприємств : навч. посіб. / за ред. С. О. Матковського. Київ : Алерта, 2013. 560 с.

36. Крикавський Є. В., Люльчак З. С. Економіка і фінанси підприємств: навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2013. 696 с

37. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 240с.

38. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємства. *Фінанси України*. 2000. №4. С. 25

39. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 546 с

40. Арначій В. І., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю. Фінансова діяльність підприємств : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2004. 240 с.

41. Родіонова О. М. Основи економіки. Київ : Зодіак-Еко, 1995. 244 с.

42. Бандурка О. М., Коробов М. Я., Орлов П. І. та ін. Фінансова діяльність підприємства : підручник. Київ : Либідь, 2002. 384 с.
43. Чупіс А. В., Корецький О. Л., Кашенко О. Л. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання ; за ред. А. В. Чупіса. Суми : Довкілля, 2001. 404 с.
44. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
45. Кудряшов В. Г. Фінанси : навч. посіб. Херсон : Олді-плюс, 2002. 35 с.
46. Белолипецький В., Мерзляков І. Фінансові ресурси та їх перетворені форми. *Аудитор*. 2008. № 5. С. 51–55.
47. Лахтіонова Л. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2001. 387 с.
48. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. Економічні науки. 2013 № 4. С. 289–297.
49. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
50. Аванесова Н. Е., Коледіна К. О., Успенко В. І. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Лідер, 2016. 152 с.
51. Терещенко О. О., Невмержицький А. П., Куліш А. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч-метод. посіб. за ред. О. О. Терещенка. Київ : КНЕУ, 2006. 312 с.
52. Довгань Л. П., Дуксенко О. П. Фінанси підприємств : методичні вказівки та завдання. Київ : МАУП, 2006. 192с.
53. Паливода А. В. Положення (стандарты) бухгалтерського обліку. Київ: 2015. 324с.
54. Кравцова А. М. особливості формування власного капіталу акціонерних товариств за нових умов господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. №5 (Т. 2). С. 113–116.

55. Чупіс А. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства. Суми : Довкілля, 2005. 368 с.
56. Качмарик Я. Д., Хуткий Р. І. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємств. *Фінанси України*. 2008. № 10. С. 138 – 144.
57. Юринець В. Є. Теоретико-ігрова оцінка тенденцій соціально-економічного розвитку держави. *Вісник Львівського університету. Серія: Економіка*. 2005. №. 34. С. 41–47.
58. . Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 15–16.
59. Ніпіаліді О. Ю. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення в умовах ринкових відносин (на прикладі хлібоприймальних підприємств Тернопільської області) дис.... канд. екон. наук : 08.00.01. Тернопіль, 2002. 208 с.
60. Пройда–Носик Н. Н., Грабарчук С. С. Фінансові ресурси підприємства. *Фінанси України*. 2003. №1. С. 96–103.
61. Коробко М. В. Оптимізація структури капітал. *Вісник Технологічного університету*. Поділля. 2003. № 1 (Ч. 2). С. 110–115.
62. Петренко Ю. В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств. *Фінанси України*. 2009. № 6. С. 91–95.
63. Савчук В. П. Практична енциклопедія. Фінансовий менеджмент. Київ : Максимум, 2005. 884 с.
64. Бадаковський В. Ю. Проблеми залучення кредитних ресурсів вітчизняними підприємствами. *Фінанси України*. 2005. № 1. С. 106–112
65. Грищенко Т. В., Івахненко І. С. Роль інфраструктури ринку цінних паперів у формуванні його фінансових ресурсів. *Економіка та держава*. 2010. № 7. С. 17–20.
66. Андрущак Є. Управління фінансовими ресурсами у процесі реструктуризації підприємств. *Фінанси України*. 2002. № 7. С. 30–38.

67. Виговська В. В. Вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами малих підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 8. С. 35 – 40.

68. Ковбасюк Ю. В., Тертичка В. В. Стратегічне управління : конспект лекцій для дистанційного навчання. Київ. : НАДУ, 2013. 140 с.

69. Григорьева Е. М., Перепечкина Е. Г. Финансы корпораций : учеб. пособие, за ред. Г. А. Тактарова. Москва : Финансы и статистика, 2006. 288 с.

70. Стецюк П. А. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2005. №11. С. 111 – 116.

71. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2013. № 3. С. 113–118.

72. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування. *Ринок цінних паперів України*. 2013. № 5–6. С. 39–43.

73. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.

74. Лытнев О. Н. Финансовые ресурсы предприятия. Москва: 2006. 366 с.

75. Gibson J.L. Organizational: behavior, structure, processes. New York. 2012. 618 p.

76. Grant R.M. Contemporary Strategy Analysis: Text and Cases Edition, 9th Edition. Padstow. 2016. 776 p.

77. Mintzberg H. Five Ps for strategy. *California Management Review*. 1978. Vol. 30 (1). pp. 11–24. URL : <https://doi.org/10.2307/41165263>. (дата звернення: 07.12.2019).

78. Waseem A. A., Zongrun W., Danish A. A. Potential Sources of Financing for Small and Medium Enterprises (SMEs) and Role of Government in Supporting SMEs. *Small Business and Enterprise Development*. 2017. Vol. 5, No. 2. pp. 39–47.

79. Daskalakis N., Jarvis R. Financing practices and preferences for micro and small firms. *Small Business and Enterprise Development*. 2013. No. 20. p.80– 101.

80. Ou C. Haynes G. W. Acquisition of additional equity capital by small firms: Findings from the National Survey of Small Business Finances. *Small Business Economics*. 2006. No. 27. p. 157–168.

ДОДАТОК А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	6
первісна вартість	1001	0	6
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1102	1102
Основні засоби:	1010	3980	8945
первісна вартість	1011	24942	30510
знос	1012	20962	21565
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	18	12
Усього за розділом I	1095	5192	10156
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	21034	33726
Виробничі запаси	1101	2094	4928
Незавершене виробництво	1102	3105	3675
Готова продукція	1103	15824	25120
Товари	1104	11	3
Поточні біологічні активи	1110	410	412
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1418	1402
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	158	1041

Продовження додатку А

з бюджетом	1135	80	38
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4214	25
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	862	4838
Готівка	1166	2	9
Рахунки в банках	1167	860	4828
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	293	1330
Усього за розділом II	1195	28469	42812
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	33662	52969

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1054	1054
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12616	25295
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	28686	41365
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0

Продовження додатку А

Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2044	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	295	350
за розрахунками з бюджетом	1620	264	1093
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	36	22
за розрахунками з оплати праці	1630	163	183
за одержаними авансами	1635	1756	7983
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	418	1974
Усього за розділом III	1695	4976	11604
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	33662	52969

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1102	1102
Основні засоби:	1010	4525	3980
первісна вартість	1011	24995	24942
знос	1012	20471	20962
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	25	18
Усього за розділом I	1095	5744	5192
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14109	21034
Виробничі запаси	1101	1624	2094
Незавершене виробництво	1102	3125	3105
Готова продукція	1103	9351	15824
Товари	1104	9	11
Поточні біологічні активи	1110	496	410
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2129	1418

Продовження додатку Б

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	196	158
з бюджетом	1135	31	80
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1444	4214
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	315	862
Готівка	1166	1	2
Рахунки в банках	1167	312	860
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	15	293
Усього за розділом II	1195	18735	28469
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24478	33662

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	603	1054
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4048	12616
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	19667	28686
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0

Продовження додатку Б

Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2073	2044
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	17	295
за розрахунками з бюджетом	1620	24	264
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	59	36
за розрахунками з оплати праці	1630	126	163
за одержаними авансами	1635	96	1756
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2417	418
Усього за розділом III	1695	4811	4976
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	24478	33662

ДОДАТОК В

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1143	1102
Основні засоби:	1010	5814	4525
первісна вартість	1011	25059	24995
знос	1012	19245	20471
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	43	25
Усього за розділом I	1095	7093	5744
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	11560	14109
Виробничі запаси	1101	2195	1624
Незавершене виробництво	1102	1719	3125
Готова продукція	1103	7642	9351
Товари	1104	3	9
Поточні біологічні активи	1110	372	496
Депозити перестрашування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	184	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2183	2129
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2499	196
з бюджетом	1135	53	31

Продовження додатку В

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	423	1444
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	133	315
Готівка	1166	2	2
Рахунки в банках	1167	131	312
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	112	15
Усього за розділом II	1195	17517	18735
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24610	24478

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	599	603
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2821	4048
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	18437	19667
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0

Продовження додатку В

Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1781	2073
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	37	17
за розрахунками з бюджетом	1620	15	24
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	58	59
за розрахунками з оплати праці	1630	133	126
за одержаними авансами	1635	1	96
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4148	2417
Усього за розділом III	1695	6173	4811
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	24610	24478

ДОДАТОК Д

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	35925	26671
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-19159	-17237
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	16767	9433
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1037	3714
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1955	-1557
Витрати на збут	2150	-2143	-1200
Інші операційні витрати	2180	-756	-826
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	12949	9564
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	11
Інші доходи	2240	7	110

Продовження додатку Д

Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-277	-526
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	0	-139
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12679	9019
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12679	9019
збиток	2355	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12679	9019

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	10186	11363
Витрати на оплату праці	2505	3917	3541
Відрахування на соціальні заходи	2510	853	1054
Амортизація	2515	603	491
Інші операційні витрати	2520	8731	2257
Разом	2550	24290	18707

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Середньорічна кількість простих акцій	2600	18098160	18098160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18098160	18098160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.70055	0.49835
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.70055	0.49835
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 р I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	26671	22378
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-17237	-16458
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:	2090	9433	5920
прибуток		0	0
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3714	2780
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1557	-1618
Витрати на збут	2150	-1200	-1181
Інші операційні витрати	2180	-826	-4194
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:		0	0
прибуток	2190	9564	1707
збиток	2195	0	0

Продовження додатку Е

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	11	0
Інші доходи	2240	110	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-526	-465
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-139	-12
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		0	0
прибуток	2290	9019	1230
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:		0	0
прибуток	2350	9019	1230
збиток	2355	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9019	1230

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	11363	12206
Витрати на оплату праці	2505	3541	2519
Відрахування на соціальні заходи	2510	1054	918
Амортизація	2515	491	1226
Інші операційні витрати	2520	2257	2997
Разом	2550	18707	19865

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Середньорічна кількість простих акцій	2600	18098160	18098160
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18098160	18098160

Продовження додатку Д

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610,00	0.49835	0.06797
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615,00	0.49835	0.06797
Дивіденди на одну просту акцію	2650,00	0	0

ДОДАТОК Ж

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 р I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22378	20140
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-16458	-14812
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:	2090	5920	5328
прибуток		0	0
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2780	2502
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1618	-1446
Витрати на збут	2150	-1181	-1062
Інші операційні витрати	2180	-4194	-3774
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:		0	0
прибуток	2190	1707	1536
збиток	2195	0	0

Продовження додатку Ж

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-465	-418
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-12	-10
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		0	0
прибуток	2290	1230	1107
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:		0	0
прибуток	2350	1230	1107
збиток	2355	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1230	1107

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	12206	10985
Витрати на оплату праці	2505	2519	2267
Відрахування на соціальні заходи	2510	918	826
Амортизація	2515	1226	1103
Інші операційні витрати	2520	2997	2697
Разом	2550	19865	17878

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Середньорічна кількість простих акцій	2600	18098160	18098160
---------------------------------------	------	----------	----------

Продовження додатку Ж

Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18098160	18098160
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610,00	0.06797	0.06117
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615,00	0.06797	0.06117
Дивіденди на одну просту акцію	2650,00	0	0

Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти ЗНУ

Я Кондратюк Кирило Олексійович, студент 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит» , адреса електронної пошти kirillkondratyuk1996@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Аналіз джерел фінансування та розробка стратегії фінансового забезпечення ПП «Ленфорд Дніпро»»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____	Підпис _____	ПІБ (студент) _____
К.О. _____		
Дата _____	Підпис _____	ПІБ (науковий керівник) _____
Л.В. _____		